

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO

Finančna matematika – 1. stopnja

Ana Goličnik

MEDNARODNI DENARNI SKLAD

Delo diplomskega seminarja

Mentor: doc. dr. Mirko Dobovišek

Ljubljana, 2011

KAZALO VSEBINE

1.	MEDNARODNI DENARNI SKLAD	6
1.1.	ZGODOVINSKI OKVIR.....	6
1.1.1.	RAZVOJ MEDNARODNEGA DENARNEGA SKLADA	6
1.1.1.1.	PREDLOGA VELIKE BRITANIJE IN ZDA.....	6
1.1.1.2.	KRATEK OPIS DELOVANJA MDS SKOZI ČAS	7
1.2.	BISTVO IN NAMENI MDS DANES	9
1.3.	ČLANSTVO MDS	10
1.4.	ORGANIZACIJA MDS.....	11
1.4.1.	ODBOR GUVERNERJEV	11
1.4.2.	IZVRŠNI ODBOR.....	12
1.4.3.	MINISTRSKI ODBOR.....	12
1.4.4.	GENERALNI DIREKTOR.....	13
1.4.5.	OSEBJE.....	14
1.5.	VIRI SREDSTEV	15
1.5.1.	KVOTE	15
1.5.1.1.	AKTUALNA FORMULA ZA IZRAČUN KVOTE	18
1.5.2.	ZLATO.....	19
1.5.3.	DRUGA SREDSTVA.....	20
1.5.3.1.	RAZLOG ZA RAZŠIRITEV NAB	21
1.6.	SODELOVANJE Z DRUGIMI USTANOVAMI	21
1.6.1.	SODELOVANJE MDS S SVETOVNO BANKO	21
1.6.2.	SODELOVANJE MDS S SVETOVNO TRGOVINSKO ORGANIZACIJO	23
1.6.3.	SODELOVANJE MDS Z ORGANIZACIJO ZDRUŽENIH NARODOV	24
1.7.	DEJAVNOSTI MDS	24
1.8.	NAČINI OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI MDS	27
1.8.1.	NADZOR	27
1.8.1.1.	DRŽAVNI NADZOR.....	28
1.8.1.2.	REGIONALNI NADZOR.....	28
1.8.1.3.	GLOBALNI NADZOR.....	28
1.8.2.	TEHNIČNA POMOČ IN USPOSABLJANJE	28
1.8.3.	POSOJILA OZIROMA FINANČNA POMOČ	30

1.8.3.1.	GLAVNI NAMENI POSOJIL	31
1.8.3.2.	OBLIKE POSOJIL	32
2.	SLOVENIJA IN MDS	34
2.1.	OBDOBJE JUGOSLAVIJE	34
2.2.	SAMOSTOJNA SLOVENIJA	34
	SLOVAR KRATIC	36
	REFERENCE	37
	LITERATURA	38

KAZALO SLIK

SLIKA 1: STRUKTURA UPRAVLJANJA MEDNARODNEGA DENARNEGA SKLADA	11
SLIKA 2: PRIKAZ FINANČNE POMOČI MDS SVOJIM ČLANICAM	30

KAZALO TABEL

TABELA 1: PRIKAZ KVOTE ZA DRŽAVO TUVALU, SLOVENIJO IN ZDA	15
TABELA 2: PRIKAZ POVEČANJA KVOT V OKVIRU REVIZIJ	16

Mednarodni denarni sklad

POVZETEK

Mednarodni denarni sklad je bil ustanovljen julija 1944 v Bretton Woods-u v zvezni državi New Hampshire. Njegova ustanovna naloga je bila kontroliranje stabilnosti deviznih tečajev valut držav članic ter zagotavljanje sredstev, ki so bila potrebna za financiranje primanjkljajev na tekočem računu njihovih plačilnih bilanc. Ker je sistem fiksnih deviznih tečajev v sedemdesetih letih doživel svoj konec, današnji Mednarodni denarni sklad skorajda ni več podoben njegovi prvotni ideji. Kljub temu je v mnogih pogledih glavni namen Mednarodnega denarnega sklada danes enak namenu, ki ga je organizacija imela ob ustanovitvi in sicer ohranjanje stabilnosti mednarodnega monetarnega sistema. Spremembe, ki so se dogajale tekom delovanja Mednarodnega denarnega sklada, so sklad prisilile v transformacijo v povsem novo entiteto. Danes si brez sodobnega Mednarodnega denarnega sklada težko zamišljamo mednarodni finančni sistem.

Mednarodni denarni sklad je danes ena najpomembnejših mednarodnih finančnih organizacij. Čeprav sta se njegova vloga in pomen v obdobju obstoja korenito spremenila, je Mednarodni denarni sklad ostal pomemben člen na mednarodnem finančnem področju.

Osnovni namen sklada danes je zagotavljanje stabilnosti mednarodnega monetarnega sistema, sistema menjalnih tečajev in mednarodnih plačil. Sklad se prav tako zavzema za ohranjanje stabilnosti in preprečevanje kriz v mednarodnem monetarnem sistemu. S tem namenom svojim 187 članicam svetuje glede politik. Da bi pomagal državam pri krepitvi strokovnega znanja in institucij, ki so potrebne za gospodarsko stabilnost in rast, jim zagotavlja tehnično pomoč in usposabljanje. Prav tako jim omogoča finančno pomoč, da bi jim pomagal pri plačilnobilančnih problemih. Večino finančnih sredstev Mednarodni denarni sklad pridobi s kvotami, ki so dodeljene članicam sklada ob vstopu v organizacijo.

International Monetary Fund

ABSTRACT

The International Monetary Fund was established in Bretton Woods, New Hampshire in July 1944. Its founding mission was to control the stability of exchange rates of members currencies and to provide the resources that were needed to finance current account deficits on their balance of payments. Since the system of fixed exchange rates in the seventies reached its end, the International Monetary Fund today hardly resembles its original idea. Nevertheless, in many ways the fund's main purpose to provide the global public good of financial stability stayed the same as it was when the organization was established. Changes that have occurred during the operation of the International Monetary Fund forced the fund to transform into an entirely new entity. Today it is hard to imagine the international financial system without modern International Monetary Fund.

International Monetary Fund is now one of the most important international financial organizations. Although its role and importance have been radically changed over the years, the IMF remained an important link in the international financial field.

The International Monetary Fund's primary purpose is to ensure the stability of the international monetary system, the system of exchange rates and international payments. To maintain stability and prevent crises in the international monetary system, the International monetary fund reviews country policies. Under the surveillance framework, the IMF provides advice to its 187 member countries. International Monetary Fund also offers technical assistance and training to help member countries strengthen the expertise and institutions, needed for economic stability and growth. It also contributes financial assistance to help them with the balance of payments problems. Its resources comes mainly from the money that countries pay as their capital subscription when they become members.

Math. Subj. Class. (2010): 91G99

Ključne besede: Mednarodni denarni sklad, kvote, nadzor, tehnična pomoč in usposabljanje, finančna pomoč

Keywords: International monetary fund, quotas, surveillance, technical assistance and training, financial assistance

1. MEDNARODNI DENARNI SKLAD

1.1.ZGODOVINSKI OKVIR

Prvo polovico dvajsetega stoletja sta zaznamovali tako obe svetovni vojni kot tudi velika depresija¹. Medtem ko je bila Evropa žrtev obeh vojn, so bile Združene države Amerike prizadete predvsem zaradi velike depresije.

Obdobje velike depresije je za sabo prineslo mnogo negativnih posledic tako v revnih kot bogatih državah. Tako mesta, kot tudi podeželja so bila zelo prizadeta. Gradnja se je skorajda ustavila, podjetja in banke so propadale, kmetijstvo je trpelo, ker so cene pridelkov padle pod proizvodne stroške, vrednosti zemljišč pa so se močno znižale. Z veliko težavami se je soočala tudi svetovna trgovina, nič manj razdejana pa ni bilo niti v svetu mednarodnih financ in denarnih izmenjav. Vse to je privedlo do padca življenjskega standarda in zaposlenosti.

Kljub temu, da so se države zavzemale za odpravo takšnih in drugačnih težav, jih je to vodilo v še večjo pogubo. Posamezno gospodarstvo je želelo doseči notranjo monetarno stabilnost zaradi česar so trpeli odnosi s tujino. To je imelo negativen vpliv na mednarodno menjavo blaga, storitev in kapitala. Prav tako je želja po notranji monetarni stabilnosti posameznega gospodarstva vplivala tudi na to, da so bile transakcije količinsko in kakovostno nadzorovane. S tem so države ustvarile veliko manj, kot bi sicer lahko.

Povsem druga zgodba pa se je začela odvijati ob koncu druge svetovne vojne. Julija leta 1944 so se v Bretton Woods-u v zvezni državi New Hampshire sestali predstavniki 44 najrazvitejših zavezniških držav. Strinjali so se, da je potreba po mednarodnem gospodarskem sodelovanju velika. Menili so namreč, da se bodo s tem izognili ponavljanju začaranega kroga konkurenčne devalvacije, ki je prispevala k veliki depresiji. Rezultat te konference je bila ustanovitev nove organizacije imenovane Mednarodni denarni sklad².

1.1.1. RAZVOJ MEDNARODNEGA DENARNEGA SKLADA

1.1.1.1. PREDLOGA VELIKE BRITANIJE IN ZDA

V procesu oblikovanja organizacije Mednarodnega denarnega sklada (v nadaljevanju MDS) sta se sprijela dva precej različna si predloga.

¹ Velika depresija oziroma velika gospodarska kriza se je pričela leta 1929 in končala v poznih 1930 letih. To je bilo obdobje svetovne gospodarske recesije, ki jo je sprožil nenaden zlom Newyorške borze. Bila je najhujša in najbolj obsežna recesija v 20. stoletju. Njene posledice so tako čutile vse države, še posebej pa mesta, ki so bila odvisna od težke industrije ter kmetijska območja.

² Angl. International Monetary Fund (IMF).

Predlog Velike Britanije je razvil John Maynard Keynes. Njegov glavni cilj je bil, da bi se izognili vrnitvi v klasični sistem zlatega standarda, vendar bi hkrati ohranili toliko značilnosti tega sistema, da bi se naredilo aranžma, ki bi bil dostopen tako državam članicam s plačilnobilančnimi presežki kot tudi članicam s plačilnobilančnimi primanjkljaji. Po Keynesovem mnenju sta bili za to potrebni tako neodvisna svetovna centralna banka kot tudi nevtralna enota mednarodne valute (tako imenovani »bankor«). Svetovna centralna banka bi tako izdajala svojo lastno valuto, posojala bi brezpogojno, hkrati pa bi poskrbela za odpravljanje plačilnobilančnih neravnotežij s tem, da bi sprejemala sredstva od držav s plačilnobilančnimi presežki in jih posojala državam s plačilnobilančnimi primanjkljaji. Vsa mednarodna trgovina bi bila merjena v bankorjih. Uvoz bi v tem primeru poskrbel za porabo bankorjev, medtem ko bi jih izvoz nakopičil. V tem sistemu nobena država ne bi dominirala. To bi nadalje pripeljalo do izenačenosti uvoza in izvoza.

Predlog s strani ZDA pa je pripravil Harry White. Ameriška delegacija z White-om na čelu je vztrajala na sistemu, pri katerem bi bil ameriški dolar fiksiran na zlato (35 dolarjev za eno unčo zlata). Ta predlog je bil odločno proti ustanovitvi nove svetovne valute (bankorja), saj se je ZDA bala, da bi ustanovitev nove svetovne valute pomenila prevlado Velike Britanije. Glavna značilnost tega predloga je bila ustanovitev sklada, v katerega bi države usmerile finančne prispevke in bi v obdobjih kratkoročnih plačilnobilančnih ravnotežij lahko od njega najele kredite. Države s primanjkljaji v plačilni bilanci bi imele količinsko in časovno omejeno izposojlo finančnih transferov.

Američani so bili prav tako proti ustanovitvi nove svetovne centralne banke in Keynesovi ideji o simetričnem plačilnobilančnem prilagajanju. White-ov predlog se je zavzemal, da breme plačilnobilančnega prilagajanja nosi dolžnik in da je državam dolžnicam pri tem ponujena zgolj skromna pomoč. Ker je bila ZDA takrat edina država s presežkom v svoji plačilni bilanci, bi se v primeru, da bi zmagal Keynesov predlog, morala odreči veliki količini sredstev. White-ov predlog je bil na ta način veliko bolj naklonjen željam ZDA in ker so imele ZDA v pogajanjih na konferenci v Bretton Woods-u dominantno pogajalsko moč, je v boju s Keynesovim predlogom zmagal White-ov predlog.

MDS je formalno začel delovati leto kasneje (decembra 1945), ko je 29 držav podpisalo statut MDS³, z delom pa je začel 1. marca 1947. Istega leta si je Francija kot prva izposodila sredstva od MDS.

1.1.1.2. KRATEK OPIS DELOVANJA MDS SKOZI ČAS

Poglavitna ustanovna naloga MDS je bila kontroliranje stabilnosti deviznih tečajev valut držav članic in zagotavljanje sredstev, ki so bila potrebna za financiranje primanjkljajev na tekočem računu njihovih plačilnih bilanc. Ob vstopu v MDS je bila vsaki članici dodeljena

³ Angl. Articles of Agreement of the International Monetary Fund.

kvota, katero je morala država vplačati v dveh delih. Četrtno kvote je morala vplačati v zlatu oziroma dolarjih, preostanek pa v svoji lastni nacionalni valuti. S kvotami je MDS zbral določen obseg sredstev, ki je bil namenjen kratkoročnim posojilom za financiranje kratkoročnih plačilnobilančnih primanjkljajev.

MDS se je od ustanovitve pa vse do danes nenehno razvijal glede na konstantne spremembe globalnega ekonomskega in finančnega sistema. Glede na spremembe na svetovnih trgih oziroma glede na razmere v posameznih državah članicah so se spreminjale tako politika, kot tudi oblika in višina sredstev za financiranje.

Od ustanovitve pa vse do leta 1960 si je MDS prizadeval predvsem za odstranitev trgovinskih ovir, ki so bile postavljene pred 2. svetovno vojno. Želel je vzpostaviti tak mednarodni sistem, v okviru katerega bi se pospeševala mednarodna trgovina in bi bila zagotovljena mednarodna likvidnost. Sklad je svoje cilje želel uresničevati s pomočjo sistema fiksnih deviznih tečajev in s pomočjo izbire zlata kot primarnega rezervnega sredstva ter tako imenovanega skupnega imenovalca nacionalnih valut.

Države, ki so se skladu pridružile v obdobju med leti 1945 in 1971, so imele paritete valut izražene v zlatu ter v razmerju do ameriškega dolarja. To je bilo obdobje fiksnih deviznih tečajev. Ameriški dolar je takrat predstavljal rezervno sredstvo oziroma svetovni denar. Zlato so v transakcijah centralnih bank lahko zamenjali po uradno določeni fikсни ceni.

Zaradi pritiskov na sistem fiksnega deviznega tečaja je MDS v obdobju med leti 1961 in 1970 oblikoval nova rezervna sredstva imenovana Special Drawing Rights (SDR)⁴ ter posebne posojilne pogodbe z močnejšimi članicami, ki bi v primeru pojava sistemske krize lahko zagotovila potrebna sredstva.

Leta 1971 je takratni ameriški predsednik Nixon odpravil konvertibilnost dolarja v zlato. Članice sklada so tako lahko izbirale med svobodnim drsenjem svojih nacionalnih valut, vezavo nacionalne valute na pariteto druge države ali vezavo na skupino valut. Začelo se je obdobje fleksibilnih deviznih tečajev, ki traja še danes.

⁴ SDR oziroma posebne pravice črpanja so mednarodna rezervna sredstva, ki jih je leta 1969 ustvaril MDS za podporo Bretton Woods-kega sistema fiksnih deviznih tečajev. Države, ki so sodelovale v tem sistemu so potrebovale uradne rezerve, ki bi jih lahko uporabile za nakup domače valute na tujih menjalnih trgih, kot potreba za ohranitev svojega menjalnega tečaja. Vendar se je mednarodna zaloga dveh ključnih rezerv, zlata in ameriškega dolarja, izkazala kot nezadostna. Vse to je privedlo do zaključka, da je mednarodna skupnost oblikovala novo mednarodno rezervno sredstvo pod okriljem MDS. Za oblikovanje SDR je bilo potrebno pridobiti privolitev držav, ki so v MDS predstavljale vsaj 85 odstotkov vseh volilnih glasov. Sprva je bila vrednost SDR ekvivalent 0,888671 grama čistega zlata in v letu 1969 tudi ekvivalent enemu ameriškemu dolarju. Po propadu sistema Bretton Woods leta 1973, se je zaradi nihanj na trgu SDR preoblikoval v košarico valut. Danes košarico valut sestavljajo evro, japonski jen, angleški funt in ameriški dolar. Sestava valutne košarice se usklajuje vsakih pet let z namenom, da zagotavlja prisotnost tistih valut, ki se uporabljajo v mednarodnih transakcijah ter z namenom, da se teža teh valut kaže v njihovi relativni pomembnosti v svetovnem menjalnem in finančnem sistemu.

Med leti 1971 in 1980 je prišlo do porasta financiranja in oblikovanja novih oblik sredstev, črpanih iz posojil. V tem obdobju je MDS večjo pozornost namenil tudi ugodnim posojilom, ki so bila namenjena najrevnejšim državam članicam.

V obdobju dolžniških kriz v 80. letih je sledil močan porast financiranja in visoka stopnja pomoči prizadetim državam. Sklad se je tako znašel kot močan element pri reševanju nastalih kriz.

Podobno velja tudi za obdobje med leti 1990 in 2004. MDS je namreč odigral pomembno vlogo pri pomoči državam nekdanjega Sovjetskega bloka. Dajal jim je politične nasvete, tehnično pomoč in finančno podporo. Po pomoč so se prav tako zatekle Azijske države, ki jih je prizadela finančna kriza. MDS jim je nudil tako finančno pomoč, kot tudi pomoč pri reformi gospodarskih politik. To je bilo za MDS zelo poučno obdobje, saj je sklad spoznal, da bo moral več pozornosti posvetiti pomanjkljivostim v bančnih sektorjih držav in učinkom teh pomanjkljivosti na makroekonomske stabilnosti. S tem namenom je leta 1999 skupaj s Svetovno banko začel s programom ocenjevanja finančnega sektorja⁵. V tem obdobju se je močno povečalo število držav članic. Z namenom, da bi sklad izpolnil vse nove odgovornosti, je v samo šestih letih povečal osebje za kar 30 odstotkov.

Leta 2007, ko se je z zlomom hipotekarnih posojil začela svetovna gospodarska kriza, je MDS priskočil na pomoč s »Stand-by« aranžmaji⁶ in drugimi oblikami finančne in politične podpore. Finančna sredstva MDS so pri tem seveda odigrala najpomembnejšo vlogo. S tem ko so mu države članice priskočile na pomoč in skoraj potrojile njegove kreditne zmogljivosti, se je MDS izognil pomanjkanju finančnih sredstev. Da bi se ta sredstva uporabljala učinkovito, je MDS prenovil svoje posojilne politike, vključno s tem, da je za države z močnimi gospodarskimi temelji ustvaril prilagodljivo kreditno linijo. Reforme, prilagojene za pomoč državam z nizkim dohodkom je MDS omogočil z namenom, da bi izplačal velike vsote kar se da hitro. Pomoč je temeljila na potrebah držav, ki si izposojajo sredstva in ni bila omejena s kvotami, tako kot je bila včasih.

1.2.BISTVO IN NAMENI MDS DANES

MDS je svetovna organizacija za mednarodno monetarno sodelovanje. Je organizacija, kjer skoraj vse države sveta sodelujejo v skupno dobro. Trenutno je v MDS vključenih že 187 držav.

Osnovni namen MDS je zagotavljanje stabilnosti mednarodnega monetarnega sistema, sistema menjalnih tečajev in mednarodnih plačil, kar omogoča državam nakupovati blago in

⁵ Angl. Financial Sector Assessment Program.

⁶ Angl. Stand-By Arrangements (SBA). Več o tem v poglavju 1.8.3.2. OBLIKE POSOJIL.

storitve ena od druge. To je osnova za dvig življenjskega standarda, vpliva pa tudi na gospodarsko rast.

MDS se prav tako zavzema za ohranjanje stabilnosti in preprečevanje kriz v mednarodnem monetarnem sistemu. Svojim članicam svetuje in jih spodbuja, da bi sprejele politike, ki stremijo h gospodarski stabilnosti, zmanjšujejo ranljivost zaradi ekonomske in finančne krize in dvigujejo življenjski standard. Prav tako jim omogoča financiranje, da bi jim pomagal pri plačilnobilančnih problemih. Da bi pomagal državam pri krepitvi strokovnega znanja in institucij, ki so potrebne za gospodarsko stabilnost in rast, jim zagotavlja tehnično pomoč in usposabljanje.

MDS nad gospodarsko politiko svojih članic nima nobenega nadzora. Tako se članice same odločajo, koliko bodo porabile na področju šolstva, koliko na področju zdravstva in koliko za nakup vojaških letal. Sklad lahko poziva svoje članice naj čim boljše izkoristijo omejena sredstva s tem, da se vzdržijo nesmiselnih vojaških izdatkov ali zapravijo več denarja na področju okolja.

1.3.ČLANSTVO MDS

MDS sestavljajo države članice iz vsega sveta. Junija leta 2009 se je kot 186-ta članica sklada pridružila republika Kosovo. Zadnja, 187-ta članica sklada, pa je leto dni kasneje, 24. junija 2010, postala majhna otoška država Tuvalu. Z včlanitvijo v MDS je Tuvalu postala najmanjša država sklada.

Da država postane članica, mora najprej zaprositi za članstvo, nato pa mora biti sprejeta s strani večine držav, ki so že članice sklada. Po tem, ko država postane članica MDS, ji dodelijo kvoto, ki temelji na njeni relativni velikosti v svetovni ekonomiji. V MDS lahko vstopi vsaka država, ki izvaja lastno zunanjo politiko in je pripravljena upoštevati listino pravic in obveznosti MDS. Vse večje oziroma glavne države sveta so že članice sklada. Države članice lahko MDS zapustijo kadarkoli to same želijo. To so v preteklosti storile Kuba, Češkoslovaška (sedanja Republika Češka in Republika Slovaška), Indonezija in Poljska. Vse te države, razen Kube, so se postopoma spet včlanile v MDS.

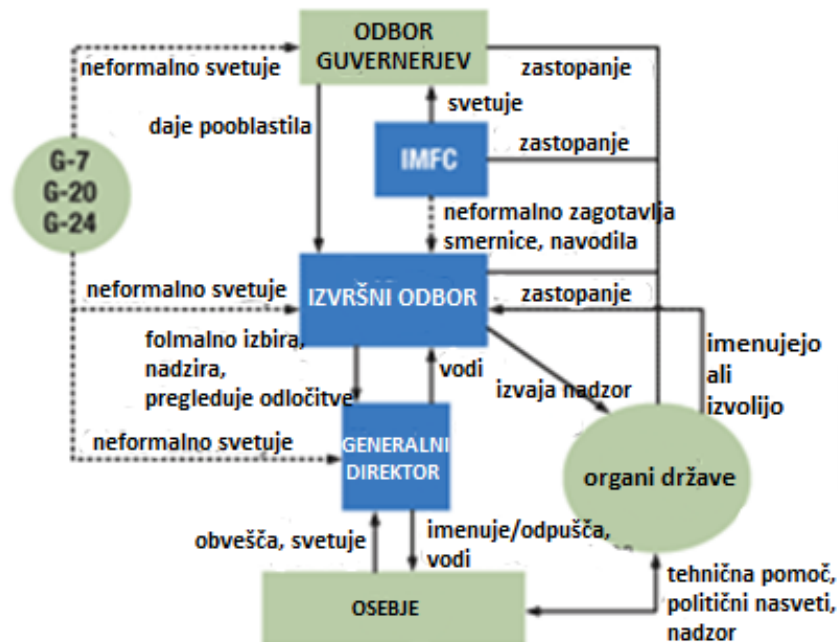
Sklad je začel delovati z 29-timi članicami. Do maja 1946 je število naraslo na 39. Število članic je močno naraslo v 60-tih letih, ko je veliko bivših kolonialnih teritorijev doseglo neodvisnost ter v 90-tih letih, ko so v MDS vstopile države bivšega sovjetskega bloka.

Vrsti članstva:

- Primarne oziroma originalne članice. To so tiste države, čigar vlade so članstvo sprejele pred 31.12.1945.
- Druge članice. Članstvo je odprto vsem državam ob času in pod pogoji, kot jih predpiše odbor guvernerjev.

1.4. ORGANIZACIJA MDS

Spodnji diagram prikazuje strukturo upravljanja MDS.

Slika 1: Struktura upravljanja Mednarodnega denarnega sklada

Vir: <http://www.imf.org/external/about/govstruct.htm>, avgust 2011

1.4.1. ODBOR GUVERNERJEV

Odbor guvernerjev⁷ se nahaja na najvišji točki tega diagrama. Že sama namestitvev v diagramu nam pove, da je odbor guvernerjev najmočnejši organ MDS. Sestavljen je iz enega guvernerja in enega namestnika za vsako državo članico. Država članica za svojega predstavnika v odboru guvernerjev največkrat imenuje kar vodjo centralne banke svoje države oziroma ministra za finance.

Odbor guvernerjev in Svetovna banka se sestajata enkrat letno z namenom, da bi razpravljala o delu svojih institucij. Letna srečanja navadno vključujejo dvodnevna zasedanja, na katerih se guvernerji med seboj posvetujejo in predstavijo poglede svojih držav o aktualnih vprašanjih v mednarodnem gospodarstvu in financah.

Odbor guvernerjev ima pravico, da odobri ali zavrne povišanje kvot, razporeditev SDR, vstop novih članov, prisilen izstop članov in spremembe členov statuta MDS. Naloga odbora

⁷ Angl. Board of Governors.

guvernerjev je tudi ta, da izbere ali imenuje izvršne direktorje. Prav tako je končni razsodnik vprašanj, povezanih z razlago členov statuta MDS.

1.4.2. IZVRŠNI ODBOR

Izvršni odbor⁸ je sestavljen iz 24 članske zasedbe, ki zastopa vseh 187 članic. Pet od 24 direktorjev je imenovanih s strani držav, ki imajo največjo glasovalno pravico v MDS. To so ZDA, Japonska, Nemčija, Velika Britanija in Francija. Preostali direktorji so izvoljeni. Če bo sprejeta reforma kvot in upravljanja iz leta 2010⁹, bodo odbor sestavljali samo izvoljeni izvršni direktorji.

Za razliko od Savdske Arabije, Kitajske in Rusije, preostali izvršni direktorji v odboru ne predstavljajo samo svojih držav, temveč skupino držav iz iste konstituce. Slovenija tako spada v belgijsko konstitueno. Izvršni direktor belgijske konstituce je vedno Belgijec, saj ima Belgija med vsemi državami, ki sestavljajo to konstitueno, največjo glasovalno moč. Poleg Slovenije in Belgije so v tej konstituci še Avstrija, Belorusija, Češka, Madžarska, Kosovo, Luksemburg, Slovaška in Turčija.

Glasovalna pravica izvršnega direktorja, ki predstavlja več držav, je vsota glasovalnih pravic vseh držav, ki tvorijo to več državno konstitueno. Belgijska konstituenca ima skupaj 125.231 glasov, kar predstavlja samo 4,97 odstotkov glasov MDS (podatek pridobljen dne 7.8.2011).

Izvršni odbor MDS je odgovoren za upravljanje dejavnosti MDS in izvaja pooblastila, ki mu jih izreče odbor guvernerjev. Sestaja se večkrat na teden na formalnih zasedanjih. Poleg formalnih zasedanj in pogovorov znotraj odbora potekajo tudi neformalni pogovori največkrat z namenom, da bi razpravljali o zapletenih političnih vprašanjih in poiskali ustrezne rešitve zanje.

Odbor obravnava veliko različnih tem kot so na primer pregledi stanj gospodarstev držav članic, ki jih opravlja osebje sklada ali pa recimo vprašanja gospodarske politike, ki so pomembna za svetovno gospodarstvo. Odbor se po navadi odloča na podlagi soglasja, včasih pa za dokončno odločitev uporabi tudi glasovanje.

1.4.3. MINISTRSKI ODBOR

Ministrski odbor¹⁰ je sestavljen iz mednarodnega denarnega in finančnega odbora ter odbora za razvoj. Mednarodni denarni in finančni odbor (IMFC¹¹) sestavljajo guvernerji centralnih

⁸ Angl. Executive Board.

⁹ Več o tem v poglavju 1.5.1. KVOTE.

¹⁰ Angl. Ministerial Committees.

¹¹ Angl. International Monetary and Financial Committee.

bank oziroma ministri za finance istih 24 držav, ki imajo sedež v izvršenem odboru. Zaradi svoje sestave ima mednarodni denarni in finančni odbor močan vpliv na delovanje MDS. Sestaja se dvakrat letno v Washingtonu. Prvi sestanek oziroma konferenca poteka v drugi polovici aprila, drugi pa septembra, neposredno pred vsakoletnim rednim zasedanjem odbora guvernerjev. Na teh konferencah razpravljajo o zadevah skupnega interesa, ki vplivajo na svetovno gospodarstvo. Ob koncu srečanja odbor izda skupno poročilo, ki povzema njegove poglede. Ta poročila predstavljajo smernice za program dela MDS v času šestih mesecev pred naslednjim zasedanjem.

Drugi ministrski odbor, odbor za razvoj, je zadolžen za svetovanje odboru guvernerjev MDS in odboru Svetovne banke glede vprašanj, ki so povezana z gospodarskim razvojem v državah v razvoju. Odbor šteje 26 članov, ki so običajno ministri za finance ali razvoj. Glavni namen odbora za razvoj je ta, da služi kot forum za gradnjo medvladnih soglasij o ključnih vprašanjih razvoja. Odbor za razvoj zastopa vse članice MDS in Svetovne banke.

1.4.4. GENERALNI DIREKTOR

Generalni direktor¹² vodi organizacijo MDS. Prav tako je vodja osebja in predsednik izvršnega odbora. V pomoč sta mu prvi namestnik generalnega direktorja in še dva namestnika. Ta ekipa nadzira delo zaposlenih in ohranja stike z mediji, vladami članic, nevladnimi organizacijami in drugimi institucijami.

Generalni direktor po navodilih izvršnega odbora vodi redno delo institucije. Odgovoren je za organizacijo, imenovanje ter odpuščanje osebja sklada.

Za izbiro generalnega direktorja je odgovoren izvršni odbor sklada. Vsak izvršni direktor lahko v skladu s preteklo prakso predloži kandidaturo za položaj generalnega direktorja. Če je imenovan več kot en kandidat, izvršni odbor doseže odločitev s konsenzom. Tako se je zgodilo v zadnjih letih.

Novembra 2007 je kot deseti generalni direktor MDS postal Dominique Strauss Kahn. Pred tem je bil finančni minister Francije v času 1997-99. Njegov prvi namestnik je bil John Lipsky, ki je pred tem delal za J.P.Morgan investicijsko banko. Takatoshi Kato in Murilo Portugal sta bila dva njegova namestnika. Kot je že v tradiciji, je direktor MDS Evropejec oziroma ni Američan (za razliko od direktorja Svetovne banke, ki je po tradiciji ameriškega rodu).

Mesto generalnega direktorja je julija 2011 prevzela Christine Lagarde, prav tako francoska državljanka. Pred prihodom v MDS je bila francoska ministrica za gospodarstvo, finance in

¹² Angl. Managing Director.

industrijo. Njen prvi namestnik je še vedno John Lipsky. Egipčanka Nemat Shafik je postala namestnica direktorja MDS aprila 2011. Japonec Naoyuki Shinohara se je, kot namestnik direktorja MDS, skladu pridružil marca 2010. Zin Min, kitajski državljani, se je skladu pridružil v maju 2010, kot poseben svetovalec generalnega direktorja.

1.4.5. OSEBJE

V MDS je trenutno zaposlenih okoli 2.400 oseb, ki prihajajo iz vseh držav sveta. Polovica od teh je ekonomistov, kar je glede na naravo dela, ki ga sklad opravlja precej samoumevno. Ostalo osebje predstavljajo statistiki, raziskovalci, strokovnjaki s področja javnih financ in davkov, jezikoslovci ter spremljajoče osebje. Osebje, ki je zaposleno v MDS ne zastopa samo države, iz katere prihaja, ampak dela za skupno dobro.

Osebje MDS deluje na osmih različnih oddelkih:

- oddelek za finance¹³
- oddelek za davčne zadeve¹⁴
- oddelek za denarni in kapitalski trg¹⁵
- pravni oddelek¹⁶
- oddelek za strategije, politiko in preglede¹⁷
- oddelek za raziskave¹⁸
- oddelek za statistiko¹⁹
- inštitut MDS²⁰

Osebje MDS deluje tudi na regionalnih oddelkih, kjer svetuje državam članicam o makroekonomskih politikah in finančnem sektorju ter jim pomaga pri programih gospodarske reforme. MDS ima v ta namen še pet oddelkov in sicer:

- Afriški oddelek
- Azijski in Pacifiški oddelek
- Evropski oddelek
- oddelek Bližnjega vzhoda ter srednje Azije ter
- oddelek zahodne poloble

¹³ Aktivira, upravlja in ščiti finančne vire MDS.

¹⁴ Članicam zagotavlja politične in tehnične nasvete o vprašanih javnih financ.

¹⁵ Nadzira finančne sektorje ter kapitalske trge, tuje sisteme izmenjave, ...

¹⁶ Na podlagi veljavne zakonodaje svetuje vodstvu, izvršnemu odboru in osebju. Prav tako zagotavlja tehnično pomoč državam članicam.

¹⁷ Oddelek načrtuje, izvaja in ovrednoti politike MDS v okviru nadzora (več o tem v poglavju 1.8. NAČINI OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI MDS). Prav tako ovrednoti uporabo svojih finančnih sredstev.

¹⁸ Oddelek nadzoruje svetovno gospodarstvo in gospodarstvo ter politike držav članic.

¹⁹ Oddelek razvija mednarodno priznane metodologije in standarde. Prav tako zagotavlja tehnično pomoč in usposabljanje z namenom, da bi zagotovil najboljše načine za širjenje gospodarske in finančne statistike.

²⁰ Inštitut zagotavlja usposabljanje na področju makroekonomske analize in politike za uradnike članic sklada ter osebje MDS.

MDS ima poleg vseh naštetih oddelkov še štiri dodatne pomožne oddelke:

- oddelek za zunanje odnose
- oddelek za tehnologijo in splošne storitve
- kadrovski oddelek
- oddelek za administrativno pomoč

1.5. VIRI SREDSTEV

1.5.1. KVOTE

Večino sredstev MDS predstavljajo kvote, ki so dodeljene članicam sklada ob vstopu v organizacijo. Izražene so v SDR oziroma posebnih pravicah črpanja.

Velikost kvote predstavlja velikost gospodarstva članice. Večja kot je gospodarska moč države, večja je kvota, ki jo mora država vplačati. Tako kvota ZDA, ki ima največje gospodarstvo v MDS, znaša približno 42,1224 milijard SDR, kvota države Tuvalu, ki ima najmanjše gospodarstvo v MDS, pa znaša približno 1,8 milijonov SDR (okoli 2,7 milijonov dolarjev). Trenutna višina vseh vplačanih kvot znaša 237.902,5 milijonov SDR.

Tabela 1: Prikaz kvote za Tuvalu, Slovenijo in ZDA

ČLANICA	KVOTA		GUVERNER, NAMESTNIK	GLASOVI	
	milijoni SDR	odstotek		število glasov	odstotek
Tuvalu	1,8	0,001	Lotoala Metia, Minute Alapati Taupo	759	0,03
Slovenija	275,0	0,12	Marko Kranjec, /	3.491	0,14
ZDA	42.122,4	17,71	Timothy F. Geithner, Ben S. Bernanke	421.965	16,76
Skupaj (za 187 članic)	237.902,5	100,00		2.517.592	100,00

Vir: <http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/members.aspx>, 7. avgust 2011

Velikost kvote predstavlja število glasov in s tem tudi glasovalno moč, ki jo ima vsaka država članica. Vsaka članica ima poleg osnovnih glasov tudi en dodaten glas za vsakih 100.000 SDR svoje kvote. Sprva je bilo število osnovnih glasov fiksirano na 250. Reforma, ki izhaja iz leta 2008 pa je število osnovnih glasov skoraj potrojila. Trenutno število osnovnih glasov znaša 741 (podatek pridobljen dne 7. avgust 2011), vendar se bo v prihodnje še povečalo.

ZDA ima kot največja članica MDS kar 421.965 glasov (kar znaša 16,76 odstotkov vseh glasov), medtem ko ima najmanjša članica Tuvalu samo 759 glasov (kar znaša 0,03 odstotkov vseh glasov).

Velikost kvote nam prav tako pove tudi količino sredstev, ki si jih posamezna članica lahko izposodi od MDS. Trenutno si članica v okviru »Stand-by« aranžmaja lahko izposodi sredstva do višine 200 odstotkov svoje kvote letno in sredstva do višine 600 odstotkov svoje kvote kumulativno. V posebnih razmerah si članice lahko izposodijo celo več sredstev.

Države vplačajo svojo kvoto v dveh delih. Četrtno vplačajo v SDR oziroma v pomembnejši valuti, kot so ameriški dolarji, japonski jeni, evri ali funti, preostali del pa v lastni valuti.

Kvota se pregledujejo periodično v intervalih, ki ne presegajo obdobja 5 let. V primeru, da odbor guvernerjev meni, da je sprememba velikosti kvote potrebna, potem se velikost spremeni. Vsaka sprememba kvot mora biti potrjena s strani držav članic, ki skupaj predstavljajo vsaj 85 odstotkov vseh glasov. Prav tako se kvota države članice ne sme spremeniti, če se le ta ne strinja s spremembo.

Pri splošnem pregledu kvot se porajata dve temeljni vprašanji. Kolikšna naj bo velikost povišanja kvot in kako naj se ta sprememba kvot porazdeli med članicami. S pomočjo splošnega pregleda kvot lahko MDS oceni ustreznost kvot v smislu plačilnobilančnih finančnih potreb držav in v smislu lastne sposobnosti pomagati državam s temi problemi. Splošni pregled kvot prav tako omogoča povečanje kvote države članice z namenom, da se odrazijo spremembe v njihovem relativnem položaju v svetovnem gospodarstvu.

Tabela 2: Prikaz povečanja kvot v okviru revizij (splošnih pregledov kvot)

REVIZIJA KVOT	DATUM SPREJETJA SKLEPA	POVIŠANJE VIŠINE SKUPNE VSOTE KVOT (v odstotkih)
prva revizija	ni predloga za povišanje	-
druga revizija	ni predloga za povišanje	-
tretja revizija	ni predloga za povišanje	-
četrti revizija	marec 1965	30,7
peta revizija	februar 1970	35,4
šesta revizija	marec 1976	33,6
sedma revizija	december 1978	50,9
osma revizija	marec 1983	47,5
deveta revizija	junij 1990	50,0
deseta revizija	ni predloga za povišanje	-
enajsta revizija	januar 1999	45,0
dvanajsta revizija	ni predloga za povišanje	-
trinajsta revizija	ni predloga za povišanje	-
štirinajsta revizija	?	100,0

Vir: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/quotas.htm>, avgust 2011

Januarja 2008, ko se je zaključil trinajsti splošni pregled, je bilo ugotovljeno, da skupna vsota kvot zadošča likvidnostnim zahtevam sklada. Torej splošno povečanje kvot ni bilo potrebno. V šestih splošnih pregledih od trinajstih, splošno povečanje kvot ni bilo potrebno. Zadnje povečanje kvot v okviru revizij se je zgodilo januarja 1999 v okviru enajstega splošnega pregleda. Skupni znesek kvot se je povečal za 45 odstotkov. Razlog za to so bile spremembe v velikosti svetovnega gospodarstva, povečanje tveganja finančnih kriz ter hitra liberalizacija tokov trgovine in kapitala.

Štirinajsti splošni pregled, ki še ni dokončan, naj bi povečal kvote za kar 100 odstotkov. Naredil naj bi premik več kot 6 odstotkov deleža kvot od preveč zastopanih držav članic k premalo zastopanim članicam. Prav tako naj bi bistveno preuredil deleže kvot. S tem bo Kitajska postaja tretja največja država članica MDS, med prvih deset največjih članic sklada pa se bodo poleg Kitajske uvrstile še tri države v razvoju in sicer Brazilija, Indija in Rusija. Kvote in glasovalna moč najrevnejših držav bodo ostale enake.

Povečanje kvot, ki se zgodi zunaj splošnih pregledov kvot se ne zgodi pogosto. Takšen primer je povečanje kvot, ki je bilo odobreno v okviru reform iz leta 2008.

Kmalu po zaključku trinajste revizije, točneje aprila 2008, je odbor guvernerjev MDS sprejel velik del nove reforme kvot in glasov. Namen reforme je bil, da bi bile kvote bolj dovtetne za gospodarske razmere z večjo zastopanostjo hitro rastočih gospodarstev in da bi države z nižjim dohodkom imele več besede pri odločitvah MDS. Reforma izhaja iz leta 2006, ko so se države članice strinjale, da se povišajo kvote najbolj zastopanih članic in sicer Kitajske, Koreje, Mehike in Turčije. Paket reform iz leta 2006 je vseboval tudi sledeče elemente:

- novo formulo za izračun kvote (podrobneje v razdelku 1.4.1.1)
- drugi krog povečanja kvot, ki temelji na novi formuli
- povečanje osnovnih glasov z namenom, da bi povišali glas držav z nizkim dohodkom
- zagotavljanje sredstev za dva izvršna direktorja, ki bosta predstavljala afriške članice

Članice sklada so se dogovorile, da je ta paket reform potrebno izpolniti v obdobju dveh let. V tem času je bil izveden samo prvi element paketa. Ostale elemente vključuje reforma iz leta 2008. Le ta je stopila v veljavo 3. marca 2011, po ratifikaciji sprememb členov statuta MDS s strani 117 držav, ki predstavljajo 85 odstotkov celotne glasovalne pravice. Povečanje kvot in osnovnih glasov ima pomemben vpliv na države članice. Kar 54 državam članicam se je povišala kvota v skupni višini 20,8 milijarde SDR (kar znaša približno 32,7 milijarde ameriških dolarjev). S tem ko se je skoraj potrojilo število osnovnih glasov, se je državam z nizkim dohodkom precej okrepila glasovalna moč. Izvršni direktorji, ki zastopajo 7 ali več članic, lahko imenujejo drugega namestnika izvršnega direktorja. To se bo prvič zgodilo leta 2012 v okviru rednih volitev izvršnih direktorjev. Prav tako naj bi se vzpostavil mehanizem, ki bo ohranil konstantno razmerje med osnovnim številom glasov ter vsemi glasovi v MDS.

Reformi kvot in glasov iz leta 2008 so sledile nadaljnje reforme. Decembra 2010 je odbor guvernerjev odobril sveženj daljnosežnih reform kvot in upravljanja, kar dokončuje 14. splošni pregled kvot. Ko bo ta paket reform odobril zadosten delež držav članic²¹ in se bo začel izvajati, se bo celoten znesek kvot povečal za 100 odstotkov. Kvote bodo med državami članicami prerezporejene tako, da se bo bolje odrazila spreminjajoča se relativna teža držav članic MDS v svetovnem gospodarstvu.

Če na kratko povzamem ključne elemente te reforme:

- Kvote članic se bodo podvojile v okviru 14. splošnega pregleda kvot in sicer iz 238,4 milijarde SDR²² na 476,8 milijarde SDR.
- Deleži kvot se bodo prerazporedili. Več kot 6 odstotkov deleža kvot se bo premaknilo od preveč zastopanih držav članic k premalo zastopanim državam. Več kot 6 odstotkov deleža kvot se bo prav tako premaknilo k dinamičnim nastajajočim trgov in državam v razvoju.
- Glasovalne moči najrevnejših članic bodo ostale enake.
- Celovit pregled trenutne formule za izračun kvote, ki je bila osnova za 14. splošni pregled kvot.
- Izvršni odbor bo še vedno imel 24 člansko zasedbo, pri čemer se bo sestava odbora pregledovala vsakih osem let z začetkom na dan veljave reforme.
- Razvite evropske države bodo zmanjšale zasedbo izvršnega odbora za dva člana najkasneje do začetka veljave reforme v korist razvijajočih se trgov in držav v razvoju.
- Vsi izvršni direktorji bodo po začetku uveljavitve predlagane spremembe statuta sklada voljeni.

1.5.1.1. AKTUALNA FORMULA ZA IZRAČUN KVOTE

Trenutna formula za izračun kvote vključuje štiri spremenljivke in sicer BDP, odprtost, spremenljivost in rezerve. BDP tehta 50 odstotkov, odprtost 30 odstotkov, gospodarska spremenljivost 15 odstotkov in rezerve preostalih 5 odstotkov. Formula vključuje tudi dejavnik stiskanja, ki zmanjšuje razpršenost v izračunanih deležih kvot.

Formula za izračun deleža kvote je sledeča:

$$CQS = (0,5 \cdot Y + 0,3 \cdot O + 0,15 \cdot V + 0,05 \cdot R)^k$$

Spremenljivka Y v zgornji formuli predstavlja BDP, sestavljen iz BDP-ja, ki temelji na tržnih menjalnih tečajih in BDP-ja, ki temelji na tečajih PPP-ja (paritete kupne moči). BDP, ki

²¹ Paket vključuje spremembo statuta MDS, za kar je potrebno soglasje najmanj 3/5 vseh članic, katerih volilna moč skupaj znaša vsaj 85 odstotkov.

²² Velikost kvot, odobrena v okviru reform iz leta 2008. Trenutna vsota kvot znaša 237,9025 milijarde SDR. Skupna vsota kvot bo dosegla maksimalno vrednost (238,4 milijarde SDR), ko bodo vse države članice, ki so opravičene do povišanja kvot, vplačale razliko do njihove nove kvote.

temelji na tržnih tečajih meri 60 odstotkov BDP-ja, BDP, ki temelji na tečajih PPP pa 40 odstotkov. Spremenljivka O predstavlja letno povprečje vsote tekočih plačil in tekočih prejemkov (blaga, storitev, dohodkov in transferjev) za obdobje petih let. Spremenljivka V predstavlja variabilnost tekočih prejemkov in neto tokov kapitala (merjena kot standardni odklon vmesnih triletnih povprečij v obdobju zadnjih trinajst let). Spremenljivka R je dvanajstmesečno povprečje uradnih rezerv (tuja valuta, imetje SDR, rezervni položaj v skladu in denarno zlato). Spremenljivka k pa predstavlja faktor stiskanja, ki zanaša 0.95 in se uporablja za linearno kombinacijo teh štirih spremenljivk.

Vsaka spremenljivka je izražena v deležih od skupne vsote te spremenljivke. Če na primer računamo delež kvote Slovenije, potem za spremenljivko Y vzamemo odstotek, ki ga predstavlja BDP Slovenije v vsoti BDP-jev vseh članic sklada. Enako velja za spremenljivke O , V in R .

1.5.2. ZLATO

Vse do razpada sistema fiksnih deviznih tečajev leta 1973 je zlato igralo osrednjo vlogo v MDS. Od takrat naprej se vloga zlata postopoma zmanjšuje. MDS kljub temu tudi danes ostaja eden največjih uradnih imetnikov zlata na svetu.

Razmeroma veliko količino zlata med svojimi sredstvi sklad drži ne samo zaradi finančne stabilnosti, ampak tudi zaradi nepredvidljivih pojavov. Konec marca 2011 je MDS imel v rokah kar 2.814,1 tone zlata. Sklad je večino sredstev pridobil skozi štiri glavne vrste transakcij:

- Ob ustanovitvi sklada je morala država članica, za razliko od danes, plačati 25 odstotkov svoje kvote v zlatu, preostanek pa v svoji nacionalni valuti. Ta vrsta transakcije predstavlja največji vir zlata MDS.
- Vsa plačila stroškov (obresti uporabe kredita) so bila običajno opravljena v zlatu.
- Države, ki so želele pridobiti valuto druge države so to lahko storile tako, da so prodale zlato skladu. To se je zgodilo v Južni Afriki v letih 1970-71.
- Države članice so lahko zlato uporabljale za poplačilo kredita.

Statut MDS striktno omejujejo uporabo zlata. V posameznih okoliščinah lahko MDS proda zlato in sprejme zlato kot plačilno sredstvo svojih članic. MDS lahko to stori v primeru, če ga pri tem podpre večina držav članic, katerih skupna volilna moč znaša vsaj 85 odstotkov celotne volilne moči.

Decembra 2010 je MDS zaključil prodajo 403,3 tone zlata, kar je predstavljalo približno eno osmino njegovega imetja zlata. 222 ton zlata je sklad prodal uradnim imetnikom, vključno z banko Indije (200 ton), banko Mauritiusa (2 toni), banko Bangladeša (10 ton) in centralno banko Šrilanke (10 ton). Prodaja zlata je potekala pod strogim nadzorom z namenom, da se izognejo motnjam na trgu. Vso zlato je bilo prodano po tržnih cenah, vključno z neposredno

prodajo uradnim imetnikom. Dobiček od prodaje bo financiral dotacije kot del novega dohodkovnega modela MDS. S tem bodo finance MDS postavili na trajnostno osnovo. Izvršni odbor je prav tako določil, da se bo določen delež (0,5 – 0,6 milijard SDR) uporabil za subvencioniranje financiranja držav z nizkimi prihodki in za povečanje ugodnih posojil sklada.

1.5.3. DRUGA SREDSTVA

MDS si v primeru, da skupna vsota vplačanih kvot s strani članic ne zadosti potrebam po financiranju pomoči potrebnih držav, svoj račun napolni z dvema oblikama posojil. Sklenjena ima namreč dva stalna večstranska sporazuma o izposojanju sredstev in sicer:

- General Arrangements to Borrow (GAB)²³ oziroma splošen sporazum o izposojanju
- New Arrangements to Borrow (NAB)²⁴ oziroma novi sporazum o izposojanju

Preko GAB in NAB so številne države članice pripravljene zagotoviti dodatna sredstva MDS. MDS si za preprečevanje ali spopadanje z okvaro v mednarodnem denarnem sistemu ter za spopadanje z izrednimi razmerami, ki predstavljajo nevarnost za stabilnost tega sistema, lahko s kombinacijo obeh sporazumov izposodi največ 367,5 milijard SDR, kar znaša približno 586 milijard dolarjev.

Da je predlog o uporabi sredstev NAB, za katerega zaprosi generalni direktor MDS, učinkovit, se mora s tem strinjati vsaj 85 odstotkov vseh udeležencev, ki imajo z MDS sklenjen dogovor o posojanju. Predlog nato odobri izvršni odbor MDS. Če predlog o uporabi sredstev NAB ni sprejet s strani NAB udeleženk, potem v tem primeru stopi v veljavo predlog GAB.

Sporazum NAB je bil do sedaj uporabljen dvakrat in sicer decembra 1998 za financiranje »Stand-by« aranžmaja za Brazilijo in 1. aprila 2011 za povečanje financiranja, ki je na

²³ GAB je bil ustanovljen leta 1962. MDS je v tem obdobju sklenil sklop posebnih sporazumov z enajstimi državami oziroma njihovimi centralnimi bankami. Tako si je sklad lahko s pomočjo GAB izposodil sredstva od države, izposojena sredstva pa so se lahko uporabljala izključno za financiranje plačilnobilančnih primanjkljajev držav podpisnic GAB. GAB je bil obnovljen kar desetkrat, nazadnje leta 2007. Potencialni znesek kredita, ki je na voljo MDS v okviru GAB znaša 17 milijard SDR (kar znaša okoli 26 milijard ameriških dolarjev). S pridruženjo Savdsko Arabijo si MDS lahko izposodi dodatnih 1,5 milijarde SDR. Znatno povečanje kreditne linije (iz približno 6 milijard SDR na 17 milijard SDR je povzročil nastanek dolžniške krize v Latinski Ameriki leta 1982.

²⁴ NAB je v veljavo prišel leta 1998. Ta sporazum omogoča skladu dostopati do dodatnih likvidnih sredstev. Seveda s tem sporazumom ni prišlo do ukinitve GAB. NAB predstavlja niz kreditnih dogovorov med MDS in 26-timi državami članicami in institucijami. V okviru razširjenega NAB, ki je začel veljati 11. marca 2011, se je na ta seznam dodalo 13 novih članic sklada. NAB je bil aktiviran kmalu za tem, za obdobje šestih mesecev, v višini 211 milijard SDR oziroma približno 334 milijard ameriških dolarjev.

razpolago skladu. Sporazum GAB je bil uporabljen kar desetkrat. Nazadnje julija 1998 za financiranje aranžmaja za Rusijo.

1.5.3.1. RAZLOG ZA RAZŠIRITEV NAB

Aprila 2009 se je skupina G-20 v okviru prizadevanj za premagovanje svetovne finančne krize strinjala, da bi se sredstva, ki so na voljo MDS-ju, povečala do 500 milijard ameriških dolarjev kot podpora za rast v nastajajočih tržnih državah in v državah v razvoju. Povečanje sredstev bi zagotovili s pomočjo razširjenega in bolj prožnega NAB. S tem bi se celotna posojilna sredstva, ki so bila na voljo pred krizo kar potrojila. To je 25.4.2009 odobril mednarodni monetarni in finančni odbor.

Povečanje sredstev, ki so oziroma bodo na voljo MDS, naj bi potekalo v dveh korakih. Prvi korak naj bi bil takojšnje dvostransko financiranje s strani članic MDS, drugi korak pa kasnejša vključitev tega financiranja v razširjen in bolj prožen NAB. Septembra leta 2009 je skupina G-20 objavila, da je dostavila, kot je obljubila, preko 500 milijard ameriških dolarjev prenovljenemu in razširjenemu NAB.

1.6. SODELOVANJE Z DRUGIMI USTANOVAMI

Finančne krize, ki so izbruhnile v 90-tih letih, so pokazale na nevarnost, ki jo prinaša globalizacija. Povod za krize v posameznih državah po svetu niso bile le slabo vodenje notranje politike, temveč tudi velike pomanjkljivosti v mednarodnem finančnem sistemu.

Da bi zmanjšali tveganje pojavljanja finančnih kriz oziroma, da bi v primeru morebitnega pojava krize hitro reševali le te, je MDS začel sodelovati s/z:

- vladami svojih članic,
- privatnim sektorjem ter drugimi regulatornimi organi,
- mednarodnimi organizacijami kot so Svetovna banka, Svetovna trgovinska organizacija, Organizacija združenih narodov in
- drugimi mednarodnimi organi.

Kljub temu, da se vse te organizacije ukvarjajo s svetovnimi gospodarskimi zadevami, ima vsaka od teh organizacij lastno unikatno področje odgovornosti in specializacije.

1.6.1. SODELOVANJE MDS S SVETOVNO BANKO

MDS in Svetovna banka (v nadaljevanju SB) sta bili ustanovljeni v mestu Bretton Woods julija 1944 s strani delegatov 44-tih narodov. Organizaciji znani kot Bretton Wood-ska dvojčka sta medvladna stebra, ki podpirata strukturo svetovnega gospodarskega in finančnega reda. Svoj sedež imata v Washingtonu.

Organizaciji kažeta veliko skupnih značilnosti. Ukvarjata se z gospodarskimi temami in si prizadevata za razširitev in okrepitev gospodarstva njihovih držav. Tako kot MDS ima tudi SB svoj namen, ločeno strukturo, prejema svoja sredstva s strani različnih virov, pomaga različnim kategorijam članov in si prizadeva doseči različne cilje s pomočjo metod, ki so značilne za vsako organizacijo. Če se hoče država pridružiti SB, mora najprej postati članica MDS.

Kljub tem in drugim podrobnostim, sta organizaciji še vedno ločeni. Bistvena razlika med njima je ta, da je banka predvsem razvojna organizacija, saj spodbuja mednarodno investiranje in s tem pospešuje razvoj, medtem ko je MDS združna institucija, ki želi ohraniti urejen sistem plačil in prejemkov med narodi. Medtem ko SB posoja denar tistim članicam, ki potrebujejo pomoč pri vključitvi v svetovno gospodarstvo in pomoč pri zagotavljanju dolgoročne gospodarske rasti za zmanjševanje revščine ter svetuje pri uravnavanju socialne politike, MDS svetuje državnim oblastem pri preobrazbi makroekonomskih politik ter priskrbi posojila tistim članicam, ki imajo kratkoročen problem pri zagotavljanju konvertibilnosti medsebojnih valut. Za razliko od SB, ki posoja le državam v razvoju in tranzicijskim državam, MDS svoje vire in storitve dovoli v uporabo vsem državam članicam, tako revnim kot tudi bogatim. MDS spodbuja mednarodno monetarno sodelovanje in nudi državam članicam politične nasvete, začasna posojila in tehnično pomoč, tako da lahko države članice vzpostavijo in ohranjajo finančno stabilnost in gradijo in vzdržujejo močna gospodarstva. SB spodbuja dolgoročen gospodarski razvoj in zmanjševanje revščine s tem, da članicam zagotavlja tehnično in finančno pomoč. Osebe MDS sestavljajo v veliki večini ekonomisti z bogatimi izkušnjami pri makroekonomskih in finančnih politikah, medtem ko osebe SB sestavljajo specialisti za posamezna področja.

MDS in SB se torej razlikujeta, vendar kljub temu dopolnjujeta delo ena drugi. Medtem ko se MDS ukvarja predvsem z makroekonomskimi in finančnimi zadevami sektorja, se SB posveča dolgoročnemu razvoju in zmanjšanju revščine. Na področju revščine in pomoči državam pri pripravi strategije za zmanjševanje revščine, MDS tesno sodeluje z banko. Prav tako MDS in banka sodelujeta na področjih ocenjevanja finančnega sektorja držav članic, razvoju standardov in kodeksov in pri izboljševanju kakovosti, razpoložljivosti in obsega podatkov o zunanjem dolgu.

Obe organizaciji, tako MDS kot tudi SB upravljata s strokovnim znanjem iz področij fiskalnega menedžmenta, proračunske preglednosti, davčne in carinske administracije, zato na teh področjih tesno sodelujeta. MDS in SB se prav tako medsebojno dopolnjujeta pri boju proti pranju denarja in proti financiranju terorizma, razvoju in izboljšavi nacionalnih standardov, kodeksov, natančni ocenitvi ranljivih oziroma kriznih finančnih področij članic ter pri določanju obsega podatkov in zunanjsega dolga članic.

Sodelovanje MDS in SB je nadzorovano s strani odbora za zunanji pregled. Ta organizacija je bila ustanovljena marca 2006 z namenom, da oceni delovne odnose med Bretton Woods-kima dvojčkoma. V poročilu iz leta 2007, je šest članski odbor pod vodstvom Pedra Malana

ponudilo priporočila za tesnejše sodelovanje med organizacijama, kar je privedlo do tega, da sta instituciji sprejeli delovni načrt skupnega upravljanja (Joint Management Action Plan), po katerem MDS in SB razpravljata o državnih delovnih programih, o delitvi dela in o delu, ki je potrebno s strani vsake od institucij v prihodnjem letu.

1.6.2. SODELOVANJE MDS S SVETOVNO TRGOVINSKO ORGANIZACIJO

Svetovna trgovinska organizacija (v nadaljevanju STO) je bila ustanovljena 1.1.1995 in temelji na sistemu GATT²⁵, ki je skoraj 50 let starejši. Ob ustanovitvi MDS in SB je bila namreč v načrtu tudi organizacija, ki bi pospešila liberalizacijo svetovne trgovine in nekaj let kasneje, leta 1947, je nastal tako imenovani splošen sporazum o carinah in trgovini (GATT), katerega je leta 1995 nasledila STO. Danes ima STO 153 članic, ki se ukvarja predvsem s pravili trgovanja med narodi.

MDS in STO sta mednarodni organizaciji in imata skoraj 150 skupnih držav članic. Bistvena razlika med njima je, da je poudarek MDS na mednarodnem monetarnem in finančnem sistemu, medtem ko je poudarek STO na mednarodnem sistemu trgovanja. Kljub temu MDS in STO sodelujeta z namenom, da se zagotovi trden sistem svetovne trgovine in plačil, ki je odprt za vse države. Tak sistem je ključnega pomena za doseganje gospodarske rasti, dviga življenjskega standarda in zmanjševanja revščine.

Sodelovanje MDS in STO se je pričelo leta 1996 s podpisom pogodbe o sodelovanju obeh organizacij. Delo MDS in STO se dopolnjuje. Mednarodni finančni sistem je potreben za podporo živahnega mednarodnega trgovanja, medtem ko nemoteno trgovanje pomaga zmanjševati tveganje plačilnega neravnovesja in finančnih kriz. MDS in STO sodelujeta na različnih ravneh z enim ciljem – zagotavljanje večje skladnosti v globalni gospodarski politiki.

Kadar pride do vprašanj v zvezi z denarnimi rezervami, plačilno bilanco ali tujimi rezervnimi sporazumi, se more STO posvetovati z MDS. Za primer lahko vzamem sporazume STO, ki dovoljujejo državam vzpostavitev trgovinskih omejitev v primeru, da ima le ta plačilnobilančne primanjkljaje. V okviru odločitve sklada o plačilnobilančnem stanju države članice, STO-jev plačilnobilančni komite utemelji svojo presojo o omejitvah.

Med MDS in STO se za posamezne države redno odvijajo neformalna posvetovanja glede razvoja trgovinske politike in nasvetov. Organizaciji si med seboj redno izmenjujeta informacije in opravljene raziskave.

²⁵ Angl. General Agreement on Tariffs and Trade.

MDS, STO in druge mednarodne organizacije velikokrat sodelujejo z namenom, da bi pomagali državam izboljšati sposobnost trgovanja. Tako so razvili nekakšno ogrodje za trgovinsko tehnično pomoč za najmanj razvite države. S tem so hoteli najmanj razvitim državam okrepiti njihove zmogljivosti za oblikovanje trgovinske politike in zagotoviti, da revnejše države ustrezno vključijo trgovinske reforme v njihove dokumente PRSP²⁶, ki so osnova za pridobitev pomoči MDS in Svetovne banke.

1.6.3. SODELOVANJE MDS Z ORGANIZACIJO ZDRUŽENIH NARODOV

Organizacija združenih narodov (v nadaljevanju OZN) je najpomembnejša mednarodna vladna organizacija. Ustanovljena je bila oktobra 1945 skupaj z ratifikacijo ustanovne listine Združenih narodov. Temeljni namen ustanovitve te organizacije se skriva v urejanju mednarodnega sistema. OZN se ukvarja z različnimi področji, od socialno ekonomskega razvoja, človekovih pravic, humanitarne dejavnosti, razvoja mednarodnega prava do varnosti. Slednje področje, torej reševanje varnostnih problemov, sodi med primarne dejavnosti OZN. Vloga OZN temelji na načelu kolektivne varnosti, ki naj bi zagotovila, da bo vsaka država, ki bo na kakršen koli način ogrožala mir ali izvajala agresivna dejanja, izpostavljena različnim kolektivnim ukrepom in tudi vojaškim akcijam vseh ostalih držav.

MDS je ena izmed redkih agencij, ki delujejo znotraj sistema OZN. Sodelovanje med MDS ter OZN in njegovimi specializiranimi agencijami poteka v New Yorku. Temeljna naloga OZN pri tem je, da definira probleme in okrepi sodelovanja na področjih kot so socialni vidiki prilagajanja, podpora razvoja in področja, ki bodo vplivala na oblikovanje makroekonomskih, finančnih in fiskalnih politik. Naloga MDS je, da mora zagotoviti analitične podatke o izbranih temah in potrditi svojo navzočnost na srečanjih o razvoju držav, strokovnih srečanjih ter predavanjih in seminarjih OZN.

1.7. DEJAVNOSTI MDS

MDS je bil ustanovljen pred več kot 60 leti z osnovnim namenom ohranjanja stabilnosti svetovnega monetarnega sistema. Od ustanovitve MDS se je svet drastično spremenil, predvsem v pozitivni smeri. Milijone ljudi je uspel premakniti s praga revščine, še posebej v Aziji. V mnogih pogledih je glavni namen MDS danes enak namenu, ki ga je organizacija imela ob ustanovitvi. Tako sklad še vedno:

- zagotavlja forum za sodelovanje pri reševanju mednarodnih monetarnih problemov;
- omogoča rast mednarodne trgovine, s čimer spodbuja ustvarjanje novih delovnih mest, gospodarsko rast in zmanjševanje revščine;
- spodbuja stabilnost menjalnih tečajev in odprt sistem mednarodnih plačil in

²⁶ Angl. Poverty Reduction and Strategy Papers

- posoja državam denar kadar je to potrebno, da jim pomaga prebroditi plačilnobilančne probleme.

Glavni namen MDS se tekom obstoja sklada ni spremenil, spremenil pa se je način poslovanja. Le ta je doživel hitre spremembe od začetka devetdesetih let dvajsetega stoletja. MDS se je namreč poskušal prilagoditi spreminjajočim se potrebam svojih članic v globaliziranem svetovnem gospodarstvu.

Medsebojna odvisnost držav se je v zadnjih desetletjih močno povečala. Pretresi v letih 2007-2008 so na naprednih kreditnih trgih pokazali, da tako domače kot tudi mednarodne finančne stabilnosti ne smemo imeti za samoumevno, niti v najbogatejših državah. Še en vidik globaliziranega gospodarstva, katerega del smo prav vsi, predstavlja dvig cene hrane in goriva. Le ta je močno prizadel predvsem od uvoza odvisne revne države in države s srednje visokim dohodkom.

V ta namen je MDS ponovno preučil svoje poslovanje in sicer:

- krepitev možnosti posojil
- krepitev spremljanja globalne, regionalne in nacionalne ekonomije
- pomoč pri reševanju globalnih ekonomskih neravnovesij
- analiza razvoja kapitalskega trga
- ocenjevanje ranljivosti finančnega sektorja
- delo za zmanjševanje revščine
- izboljšanje upravljanja MDS
- večja odgovornost in preglednost

MDS je izboljšal možnosti posojil, ustvaril je novo kratkoročno likvidnostno posojilo²⁷, namenjeno za pomoč državam z nastajajočimi trgi iz trenutne krize. Vzpostavil je nov sklad za zmanjševanje revščine²⁸, prav tako pa je kot del obsežne reforme svoje posojilne prakse ponovno opredelil način, s katerim sodeluje z državami pri strukturnih reformah gospodarstva.

Sprejel je več ukrepov za izboljšanje gospodarskega in finančnega nadzora. To je namreč okvir za zagotavljanje svetovanja o makroekonomski politiki svojim članicam. Objavil je nove smernice o tem, kako analizirati in svetovati glede menjalnih tečajev. Veliko pozornosti posveča vplivu svetovno najpomembnejših gospodarstev na gospodarstvo drugih držav. Prav tako se zavzema za izboljšanje sposobnosti opozarjanja držav članic na tveganja in ranljivosti v njihovih gospodarstvih.

MDS se zavzema tudi za pomoč pri reševanju globalnih ekonomskih neravnovesij. V ta namen ima sedaj možnost, da zahteva večstranska posvetovanja na katerih z izbrano skupino

²⁷ Angl. Short-Term Liquidity Facility

²⁸ Angl. Poverty Reduction and Growth Trust

držav obravnavajo posebne probleme, s katerimi se sooča svetovno gospodarstvo. Prvi tak posvet se je zgodil leta 2006 in je vključil Kitajsko, Evro območje, Japonsko, Savdsko Arabijo in ZDA.

Več sredstev namenja analizi globalnih finančnih trgov in njihovi povezavi z makroekonomsko politiko. MDS prav tako pomaga članicam ugotoviti potencialna tveganja za finančno stabilnost. Državnim uradnikom ponuja usposabljanja o upravljanju njihovih finančnih sistemov, denarnih in deviznih režimov in kapitalskih trgov.

Za makroekonomsko stabilnost v svetu vedno večjih kapitalskih tokov so ključnega pomena dobro urejeni finančni sistemi. Program ocenjevanja finančnega sektorja²⁹, katerega glavni namen je opozarjanje držav o ranljivosti in tveganjih v finančnih sektorjih, je delo MDS in SB. Ti dve organizaciji prav tako svetujeta, kako okrepiti spremljanje in nadzor bank ter drugih finančnih organizacij.

Revščina je velik problem, s katerim se v veliki meri ukvarja MDS. Kot vemo, se še dandanes več kot milijarda ljudi preživlja z zgolj enim dolarjem na dan, več milijard ljudi je podhranjenih. Glavni cilj MDS pri tem je pomoč pri spodbujanju gospodarske stabilnosti in rasti. Njegova trenutna najpomembnejša naloga je pomagati državam z nizkim in srednjim dohodkom pri obvladovanju škodljivih učinkov svetovne gospodarske krize. Ravno zaradi tega je MDS okrepil posojila državam z nizkim dohodkom.

Članice MDS so za izboljšanje zastopanosti članov v skladu leta 2006 odobrile dvoletni paket reform. Za sklad je namreč pomembno, da so vse države zastopane na pošten način.

Večja odgovornost in preglednost je zagotovljena s tem, da MDS na svoji strani objavi skoraj vse letne preglede gospodarstev svojih članic, posodobitve svojih programov kreditiranja ter veliko drugih informacij.

Ključne dejavnosti MDS pri podpiranju njegovih članic so torej naslednje:

- politično svetovanje vladam in centralnim bankam na podlagi analize gospodarskih gibanj in izkušenj;
- raziskave, statistike, napovedi in analize, ki temeljijo na sledenju globalnih, regionalnih in posameznih gospodarstev in trgov;
- posojila za pomoč državam pri premagovanju gospodarskih težav;
- ugodna posojila za pomoč pri boju proti revščini v državah v razvoju in
- tehnične pomoči in usposabljanja za pomoč državam pri izboljšanju upravljanja njihovih gospodarstev.

²⁹ Angl. Financial Sector Assessment Program

1.8. NAČINI OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI MDS

Namen MDS je spodbujanje stabilnega mednarodnega monetarnega sistema, v katerem lahko države dosežejo visoke stopnje zaposlenosti, nizko inflacijo in trajno gospodarsko rast.

Za opravljanje svojih nalog ima na razpolago tri temeljna »orodja«:

- nadzor (ekonomskih politik)
- tehnična pomoč in usposabljanje
- posojila oziroma finančna pomoč

1.8.1. NADZOR

MDS spodbuja države članice, da sprejmejo zdrave gospodarske in finančne politike. S tem spodbuja gospodarsko stabilnost in svetovno rast. To stori tako, da redno nadzoruje globalni, regionalni, nacionalni in gospodarski razvoj članic. MDS se prav tako zavzema za vpliv politike posamezne države na druga gospodarstva. Tak proces nadziranja in razpravljanja o gospodarskih in finančnih politikah posameznih držav članic se imenuje dvostranski nadzor.

Nadzor zajema širok spekter ekonomskih politik, s poudarkom na individualnem položaju države:

- **Nadzor menjalnega tečaja, monetarne in fiskalne politike** članic je kot nekakšna centralna naloga MDS pri nadzorovanju ekonomskih politik. MDS svetuje o izbiri režima menjalnega tečaja ter zagotavlja usklajenost med tem režimom in položajem fiskalne in monetarne politike.
- **Izvajanje nadzora finančnega sektorja** je postalo pomembno zaradi nastopa finančnih kriz v 90-tih letih. MDS in SB sta leta 1999, z namenom, da bi dobila oceno o prednostih in slabostih finančnega sektorja držav, ustvarila tako imenovan program ocenitve finančnega sektorja³⁰.
- **Ocena tveganj in ranljivosti**, ki izhajajo iz velikih in včasih tudi nestanovitnih kapitalskih tokov je prav tako dobila večji pomen pri nadzoru.
- **Institucionalna in strukturna vprašanja** so zaradi pojava finančnih kriz ter držav v tranziciji pridobila pomen pri izvajanju nadzora. MDS in SB sta v te namene razvijala, izvajala, ocenjevala mednarodno priznane standarde in kodekse na področjih, ki so ključni za učinkovito delovanje sodobnega gospodarstva (kot so na primer neodvisnost centralne banke, regulacija finančnega sektorja, politične preglednosti in odgovornosti).

³⁰ Angl. Financial Sector Assessment Program.

1.8.1.1. DRŽAVNI NADZOR

Državni nadzor je stalen proces, ki temelji predvsem na posvetovanjih z vsako posamezno članico. Nadzor posamezne članice se izvede približno enkrat letno. Posvetovanja so znana kot posvetovanja po IV. členu statuta, ime pa so dobila po tem, ker jih IV. člen statuta zahteva. Med posvetovanji po IV. členu statuta, ekonomisti MDS obiščejo državo članico, da bi o njej zbrali informacije (ocene gospodarskega in finančnega razvoja). Tekom obiska z vlado države članice in organi centralne banke razpravljajo o gospodarskih in finančnih politikah države. Prav tako vodijo razne razprave s sindikati, poslanci ter privatnimi investitorji. Ekonomisti nato posredujejo svoje ugotovitve izvršnemu odboru MDS. Ta jih temeljito preuči ter poda končno mnenje državnim oblastem. Večina povzetkov razprav je kasneje javno objavljenih na uradni strani MDS.

1.8.1.2. REGIONALNI NADZOR

Regionalni nadzor vključuje preglede politik, ki potekajo v okviru valutnih unij, kot so evro območje, CAEMC (Central African Economic and Monetary Community), ECCU (Eastern Caribbean Currency Union) in WAEMU (West African Economic and Monetary Union). Poročila regionalnih gospodarskih perspektiv so namenjena razpravi gospodarskega razvoja in ključnih političnih vprašanj Pacifiške Azije, Evrope, Bližnjega vzhoda, srednje Azije, podsaharske Afrike in zahodne poloble.

1.8.1.3. GLOBALNI NADZOR

Globalni nadzor vključuje preglede svetovnih gospodarskih trendov in razvojev, ki jih opravi izvršni odbor sklada. Glavni pregledi temeljijo na poročilih, ki so objavljena dvakrat letno v World Economic Outlook (WEO) ter na poročilih o svetovni finančni stabilnosti oziroma Global Financial Stability Report (GFSR). Poleg tega ima izvršni odbor pogoste neformalne razprave o svetovnem gospodarskem in tržnem razvoju. MDS ima prav tako možnost, da organizira večstranska posvetovanja, ki vključujejo manjše skupine držav z namenom spodbujanja razprave ter razvijanja političnih ukrepov za reševanje težav tako na svetovnem kot tudi regionalnem področju.

1.8.2. TEHNIČNA POMOČ IN USPOSABLJANJE

Dostop do tehnične pomoči in do usposabljanja sta še dve izmed prednosti držav članic MDS. Glavna naloga tehnične pomoči in usposabljanja je okrepitev zmogljivosti držav članic za oblikovanje in izvajanje učinkovitih politik. Na voljo je na različnih področjih, vključno z davčno politiko, denarno politiko in politiko deviznega tečaja, področjem nadzora in

regulacije bančnega in finančnega sistema ter področjem statistike. Cilj tehnične pomoči in usposabljanja je pomoč pri izboljšanju oblikovanja in izvajanja gospodarske politike države članice, vključno s krepitvijo znanja v institucijah kot so ministrstva za finance, centralne banke, statistične agencije in podobno. MDS je prav tako dajal nasvete državam, ki so morale ponovno vzpostaviti vladne ustanove po hudih nemirih ali vojnah.

Tehnična pomoč se financira iz internih virov MDS-ja in zunanjih virov, katere prispevajo donatorji iz sklenjenih multilateralnih ter bilateralnih pogodb. Zahteva po tehnični pomoči po navadi presega razpoložljive vire, zato imajo prednost tista področja, ki se s koriščenjem te oblike pomoči povečajo in s tem dopolnijo druge oblike pomoči MDS-ja.

Štiri področja, na katerih MDS zagotavlja tehnično pomoč in usposabljanje:

- področje denarne in finančne politike (instrumenti denarne politike, nadzor in prestrukturiranje bančnega sistema, klirinški sistemi za poravnavo plačil in strukturni razvoj centralnih bank);
- področje fiskalne politike in upravljanja javnih financ (davčne in carinske politike in uprava, priprava proračuna, odhodki za upravljanje, oblikovanje mrež socialne varnosti ter upravljanje dolga (domačega in dolga do tujine));
- področje zbiranja, upravljanja, širjenja in izboljšanja statističnih podatkov ter
- področje ekonomske in finančne zakonodaje.

Tehnična pomoč se izvaja na različne načine. Osebe MDS lahko obiše državo članico in svetuje vladi in uslužbencem centralne banke o konkretnih vprašanjih ali pa zagotovi strokovnjake za kratek ali dolgi rok. Pomoč se lahko zagotovi tudi v obliki tehničnih in diagnostičnih študij, tečajev, seminarjev, delavnic ter »on-line« nasvetov in pomoči.

Tehnična pomoč je eden ključnih dejavnosti MDS. Koristijo jo lahko vse države članice (velikost pomoči je odvisna od velikosti kvote). Tehnično pomoč MDS koristijo predvsem države z nizkim in srednjim dohodkom, zlasti države v podsaharski Afriki in Aziji (okoli 80 odstotkov). Koristijo jo tudi države, ki so se v zadnjih letih soočale s krizo, države, ki želijo zgolj okrepiti svoje kapacitete ter države, ki se hočejo znebiti pomanjkljivosti v delovanju in strmijo k čvrsti in stabilni globalni ekonomiji.

MDS je sprejel regionalni pristop za zagotavljanje tehnične pomoči in usposabljanja. Tako ima kar šest regionalnih centrov, ki se nahajajo v Gabonu, Maliju, Tanzaniji, na Barbadosu, v Libanonu in na Fidžiju. Z njimi zagotavlja večjo aktivnost tehnične pomoči. Prav tako namerava odpreti še štiri regionalne centre in sicer v Afriki, latinski Ameriki in osrednji Aziji.

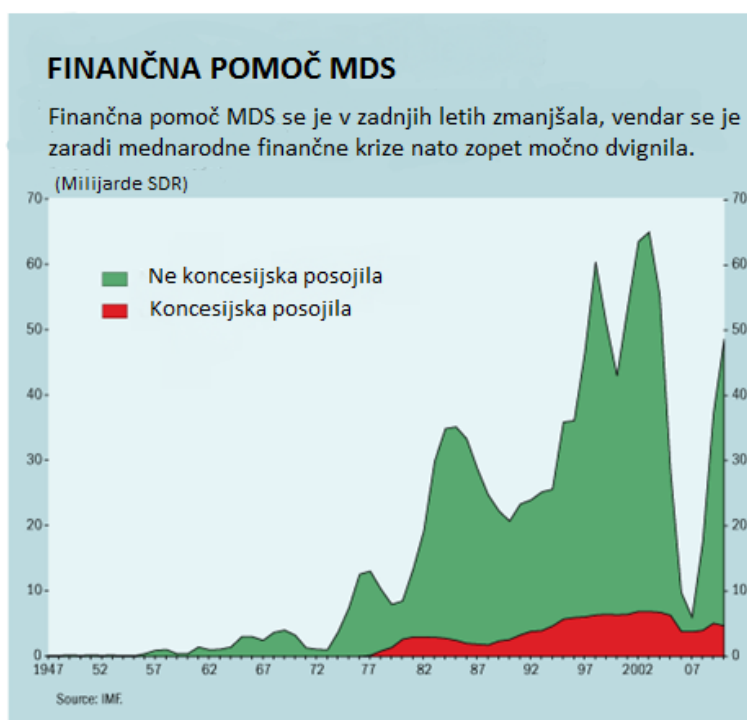
V centrih za usposabljanje (v Avstriji, Braziliji, Kitajski, Indiji, Singapurju, Tuniziji in Združenih arabskih emiratih) ter na svojem sedežu v Washingtonu, MDS ponuja tudi usposabljanje za uradnike držav in centralnih bank držav članic.

1.8.3. POSOJILA OZIROMA FINANČNA POMOČ

Ena glavnih nalog MDS je zagotavljanje finančne pomoči državam, ki imajo plačilnobilančne probleme. Za finančno pomoč lahko članica MDS zaprosi v primeru plačilnobilančnih problemov oziroma, kadar za reševanje teh problemov na finančnem trgu ni primernih pogojev financiranja. Finančna pomoč je prav tako namenjena stabiliziranju gospodarstva članice in ponovni vzpostavitvi trajnostne gospodarske rasti.

Država članica, ki pristopi k MDS z namenom, da bi si izposodila finančna sredstva, je po navadi blizu gospodarske krize, če ni že v njej. Njene mednarodne rezerve so izčrpane, gospodarska dejavnost stagnira ali pada, veliko podjetij in gospodinjstev pa je prisiljeno v stečaj. Za države v krizi posojila s strani sklada po navadi prispevajo samo majhen del sredstev, ki so potrebna za financiranje njihove plačilne bilance. Ker pa so posojila nekakšen signal, da so gospodarske politike države na pravi poti, to prepriča vlagatelje in uradne skupnosti, da pomagajo državi najti dodaten vir financiranja.

Kar 4/5 držav članic je finančno pomoč izkoristilo vsaj enkrat. Več kot polovica finančne pomoči je bila v prvih desetletjih obstoja MDS izkoriščena predvsem v industrijskih državah. Kasneje, v sedemdesetih in osemdesetih letih, so bile države z nizkim in srednje nizkim dohodkom prisiljene do finančne pomoči MDS zaradi naftnega šoka in dolžniške krize. Proces tranzicije v devetdesetih letih ter krize v nastajajočih tržnih gospodarstvih, so prav tako privedle do povpraševanja po finančni pomoči.

Slika 2: Prikaz finančne pomoči MDS svojim članicam

Vir: <http://www.imf.org/external/about/lending.htm>, avgust 2011

Na zgornjem grafu je opaziti velik porast finančne pomoči v devetdesetih letih. Velika kriza v Latinski Ameriki je zopet izkoristila sredstva MDS v začetku leta 2000, vendar so bila ta posojila, ko so se razmere izboljšale, v veliki meri odplačana. Leta 2004 se je situacija precej izboljšala. Države so namreč začele odplačevati svoja posojila.

Leta 2008 se je zgodba posojil s strani MDS zopet ponovila. Razlog za višje povpraševanje po finančnih sredstvih sta bila finančna kriza ter visoke cene hrane in goriva. Konec leta 2008 ter začetek 2009 je MDS posodil kar 60 milijard ameriških dolarjev za razvijajoče se trge, ki so bili prizadeti zaradi krize.

Marca 2009 se je sklad odločil, da bo korenito spremenil svoj posojilni okvir. V mislih je imel predvsem posodobitev pogojev posojanja, novo fleksibilno kreditno linijo, povečanje prožnosti posojilnih dogovorov sklada, podvojitev omejitve za dostop do posojil, prilagoditev strukture stroškov za visok dostop ter previdnost posojanja in racionalizacijo instrumentov, ki so se le redko uporabljala.

Finančna sredstva lahko država črpa v obliki različnih finančnih aranžmajev. Ti so odvisni predvsem od vzrokov, ki povzročajo neravnovesje v plačilni bilanci države. Ustrezen aranžma se oblikuje s sodelovanjem MDS in države članice. MDS želi zagotoviti, da so pogoji, povezani z izplačili posojil sklada osredotočeni in ustrezno prilagojeni različnim prednostim politike in temeljev članice. S tem namenom razpravlja s članico o gospodarskih politikah, za katere se pričakuje, da bodo rešile njihove probleme najbolj učinkovito. MDS in vlada se dogovorita o programu politik za doseganje zastavljenih ciljev. Ta aranžma se nato predstavi izvršnemu odboru sklada. Ko odbor sklada potrdi ustreznost aranžmaja, se posojilo izplačuje po posameznih obrokih in fazah. Posojila so po navadi tekom trajanja tega programa izplačana v več obrokih. To državi omogoči izvrševanje dogovorjenega programa. Programi trajajo do 3 leta, odvisno od težav v državi. Količina sredstev, ki jo lahko pridobi članica, pa je odvisna od tipa posojila in od višine njene kvote.

1.8.3.1. GLAVNI NAMENI POSOJIL

Nameni finančne pomoči sklada so se od ustanovitve MDS pa vse do danes korenito spremenili. Finančna pomoč se je razvijala od pomoči državam, ki so se soočale s kratkoročnimi nihanjem trgovanja, do podpiranja prilagajanja in reševanja številnih plačilnobilansnih težav, ki izhajajo iz šokov trgovanja, naravnih nesreč, situacij po konfliktih, gospodarske tranzicije, zmanjševanja revščine in gospodarskega razvoja, suverenega prestrukturiranja dolga in valutne krize. Danes ima finančna pomoč MDS tri glavne namene. Eden izmed namenov finančne pomoči je ublažitev prilagajanja različnim šokom, pomoč državam članicam, da se izognejo motečemu gospodarskemu prilagajanju, kar bi bilo zelo drago tako za državo samo kot tudi za druge države. Drug namen je, da lahko programi MDS pomagajo pridobiti druge finančne pomoči tako, da se obnašajo kot katalizatorji za druge posojilodajalce. Tretji namen finančne pomoči MDS pa je preprečevanje kriz.

1.8.3.2. OBLIKE POSOJIL

Države z nizkim dohodkom si lahko sredstva izposodijo po koncesijski (ugodni) obrestni meri. MDS je z namenom, da bi naredil svojo finančno podporo bolj fleksibilno in prilagojeno raznolikostim držav z nizkim dohodkom, prenovil svoja ugodna posojila in ustanovil nov sklad za zmanjševanje revščine in večanje rasti³¹ (PRGT). V okviru PRGT so bile ustvarjene tri vrste koncesijskih posojil, ki so stopile v veljavo januarja 2010 in sicer:

- Extended Credit Facility (ECF)
- Standby Credit Facility (SCF)
- Rapid Credit Facility (RCF)

ECF je program, ki državam z dolgotrajnimi plačilnobilančnimi problemi zagotavlja finančno pomoč. Nastal je v okviru PRGT kot del širše reforme z namenom, da bi naredila finančno podporo sklada bolj prožno in bolj prilagojeno različnim potrebam držav z nizkim prihodkom, tudi v kriznih časih. ECF podpira gospodarske programe držav, usmerjene proti stabilnemu in trajnostnemu makroekonomskemu položaju v skladu z močnim in trajnim zmanjševanjem revščine in večanju rasti. Program ECF lahko izkoriščajo vse članice, ki so upravičene PRGT. Torej države članice, ki se soočajo z dolgotrajnimi plačilnobilančnimi problemi. Pomoč v okviru programa ECF je predvidena za triletno obdobje z možnostjo podaljšanja do dveh let. Po poteku oziroma po odpovedi programa ECF ima država možnost do odobritve dodatnega ECF. Celoten dostop do ugodnega posojila pod PRGT je omejen na 100 odstotkov kvote letno in 300 odstotkov kvote v celoti. Te meje je sicer mogoče preseči, vendar v izjemnih primerih. Financiranje v okviru programa ECF je nizko obrestovano. Obrestna mera v okviru ECF trenutno znaša 0 odstotkov. Obdobje odloga plačila traja pet let in pol, končna zapadlost pa je deset let.

SCF predstavlja podporo in finančno pomoč državam z nizkim dohodkom, ki se soočajo s kratkoročnimi plačilnobilančnimi problemi. SCF je bila ustanovljena v okviru PRGT kot del širše reforme z namenom, da bi naredila finančno podporo sklada bolj prožno in bolj prilagojeno različnim potrebam držav z nizkim prihodkom, tudi v kriznih časih. SCF nadomešča prejšnji program ESF³². Program zagotavlja podporo v okviru širšega spektra okoliščin. Omogoča namreč večji dostop, nosi nižje obrestne mere, uporablja se lahko na preventivni ravni in daje večji poudarek na zmanjševanje revščine in rast. Namen tega programa je podpora držav z nizkim dohodkom, ki so dosegle široko trajnostne makroekonomske pozicije. SCF podpira ekonomske programe držav članic za ponovno vzpostavitev stabilnih in trajnostnih makroekonomskih položajev skladno z močno in trajno gospodarsko rastjo in zmanjševanjem revščine, prav tako pa ta program zagotavlja politično

³¹ Angl. Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT).

³² Program ESF (Exogenous Shock Facility) je bil ustanovljen leta 2008 z namenom, da bi zagotavljal ugodno finančno pomoč državam, ki so upravičene do programa PRGT. Te države se soočajo s plačilnobilančnimi problemi, katere povzročajo nenadni in zunanji pretresi. Obstoječi ESF bo ostal v obstoju do njegovega izteka ali odpovedi.

podporo in pomaga pospeševati tujo pomoč. Program SCF lahko izkoriščajo vse članice, ki so upravičene PRGT in, ki se soočajo z neposrednimi ali potencialnimi plačilnobilančnimi problemi. Tu se pričakuje, da se potrebe po financiranju in prilagoditvi da rešiti v dveh letih, tako da se vzpostavi trajnostni makroekonomski položaj. SCF traja od 12 do 24 mesecev. Celoten dostop do ugodnega posojila pod PRGT je omejen na 100 odstotkov kvote letno in 300 odstotkov kvote v celoti. Te meje je tudi tu mogoče preseči, vendar v izjemnih primerih. Obrestna mera v okviru SCF trenutno znaša 0 odstotkov. Obdobje odloga plačila traja štiri leta, končna zapadlost pa je osem let.

RCF predstavlja hitro finančno pomoč z omejenimi pogoji državam z nizkim dohodkom, ki se soočajo s plačilnobilančnimi problemi, katere je potrebno čim prej rešiti. Tudi RCF je nastal v okviru PRGT kot del širše reforme z namenom, da bi naredila finančno podporo sklada bolj prožno in bolj prilagojeno različnim potrebam držav z nizkim prihodkom, tudi v kriznih časih. RCF lahko zagotovi podporo v različnih okoliščinah kot so šoki, naravne nesreče, prav tako pa zagotavlja tudi politično podporo in pomaga pospeševati tujo pomoč. Program RCF lahko izkoriščajo vse članice, ki so upravičene PRGT in se soočajo s plačilnobilančnimi potrebami ter kjer popolnoma razvit ekonomski program ni potreben ali ni izvedljiv. Dostop do ugodnega posojila pod RCF je omejen na 25 odstotkov kvote letno in 75 odstotkov kvote v celoti. Obrestna mera v okviru RCF trenutno znaša 0 odstotkov. Obdobje odloga plačila traja pet let in pol, končna zapadlost pa je deset let.

Ne koncesijska posojila³³:

- Stand-By Arrangements (SBA)
- Flexible Credit Line (FCL)
- Precautionary Credit Line (PCL)
- Extended Fund Facility (EFF)

SBA je glavno posojilno sredstvo, oblikovano za pomoč državam s kratkoročnimi plačilnobilančnimi problemi. Ustanovljeno je bilo leta 1952. Za države s srednje visokim dohodkom je še vedno najbolj priljubljen aranžma, kljub temu, da njegova uporaba zadnje čase pada. SBA je bil nadgrajen leta 2009, da bi bil bolj fleksibilen in bi se bolj odzival na potrebe držav članic. Izvajanje programa SBA traja od dvanajst do štiriindvajset mesecev, vračilo sredstev pa se pričakuje v obdobju od treh do petih let po izplačilu. SBA se lahko zagotovi iz preventivnih razlogov. To omogoča državam, da ne črpajo odobrenih zneskov, vendar vseeno ohranijo možnost, da to lahko storijo v primeru, če se bodo razmere poslabšale.

Za države z zelo trdnimi temelji, politiko in rezultati pri izvajanju politike je MDS uvedel program FCL, ki nima stalnih pogojev in stalnih omejitev glede velikosti posojil. FCL je zelo uporaben za preprečevanje kriz. Države, ki izpolnjujejo vnaprej določena merila (imajo učinkovit nadzor nad finančnim sektorjem, nizko in stabilno inflacijo, zdrave javne

³³ Posojila brez ugodnosti.

finance,...), lahko izkoriščajo vsa razpoložljiva sredstva v vsakem trenutku. Rok vračila sredstev in dolžina programa sta enaka kot pri SBA.

Novi program PCL se prav tako uporablja v državah z dobrimi temelji in politiko ter evidenco pri izvajanju teh politik. Zasnovan je bil za zadovoljevanje potreb držav, ki ne zadoščajo visokim standardom programa FCL. PCL deluje kot obnovljiva kreditna linija, s trajanjem med enim in dvema letoma. PCL je na voljo samo tistim državam, ki se ne soočajo s plačilnobilančnimi problemi v času odobritve programa. Uporablja se lahko samo za namene preprečevanja kriz. PCL je omejen s 500 odstotki kvote na začetku in s 1000 odstotki kvote po 12 mesecih izvajanja tega programa, ob upoštevanju zadovoljivega napredka pri zmanjševanju ranljivosti. Rok vračila sredstev je enak kot pri FCL in SBA.

EFF se uporablja za pomoč državam, pri katerih so primanjkljaji plačilnih bilanc povezani s strukturnimi problemi. Ustvarjen je bil leta 1974 z namenom, da bi članicam zagotovil finančno pomoč za daljše obdobje ter v večjih vsotah kot pri SBA. Izvajanje tega programa traja po navadi tri leta. Za vsako leto izvajanja mora država pripraviti poseben program. Rok vračila sredstev je od štirih let in pol do desetih let od dneva izplačila sredstev.

2. SLOVENIJA IN MDS

2.1. OBDOBJE JUGOSLAVIJE

Jugoslavija je bila leta 1944 ena izmed sodelujočih držav na konferenci v kraju Bretton Woods in ena izmed prvih držav, ki so ratificirale statut sklada. Svoje prvo redno posojilo s strani MDS je prejela leta 1949, drugo pa deset let kasneje.

14.12.1992 je izvršni odbor MDS podal sklep v katerem je potrdil, da je Socialistična federativna republika Jugoslavija prenehala obstajati, kar je pomenilo tudi prenehanje njenega članstva v MDS.

2.2. SAMOSTOJNA SLOVENIJA

Kljub temu, da je bila Jugoslavija del MDS, to še ne pomeni, da smo po propadu Jugoslavije kot neodvisna Slovenija samodejno postali člani MDS. Slovenija je za članstvo v MDS zaprosila že v začetku leta 1992, vendar je polnopravna članica MDS postala šele 15.1.1993 na podlagi Zakona o članstvu Republike Slovenije v MDS. Izvršni odbor je namreč šele konec leta 1992 sprejel odločitev, da je članstvo držav naslednic³⁴ razpadle Jugoslavije pridobljeno z delnim nasledstvom članstva. Delno nasledstvo članstva je pomenilo, da je vsaka država

³⁴ Države naslednice so bile: Bosna in Hercegovina, Slovenija, Hrvaška, nekdanja jugoslovanska republika Makedonija in Zvezna republika Jugoslavija (Srbija/Črna Gora).

naslednica razpadle Jugoslavije postala članica sklada po tem, ko je sprejela ponudbo s strani sklada ter izpolnila pogoje, ki so ji bili postavljeni. Slovenija je po sprejetju ponudbe in izpolnitvi vseh danih pogojev dobila svojo kvoto, ki je znašala 99,9 milijona SDR oziroma 16,39 odstotkov celotnega dolga nekdanje Jugoslavije. Po zadnji spremembi kvot, delež kvote Slovenije znaša 0,12 odstotkov skupne vsote kvot MDS oziroma 275 milijonov SDR.

Skladno z 8. členom Zakona o članstvu Republike Slovenije v MDS, Slovenijo v MDS predstavljata guverner Banke Slovenije kot guverner MDS in njegov namestnik, ki ga za ta namen pooblasti guverner Banke Slovenije.

Slovenija v MDS deluje v okviru t.i. belgijske konstituce, v katero spadajo: Belgija, Avstrija, Slovenija, Belorusija, Češka, Madžarska, Luksemburg, Slovaška, Turčija ter Kosovo. Predstavnik Slovenije v MDS v Washingtonu je g. Andrej Kavčič, ki je bil na to funkcijo imenovan v aprilu 2009 s sklepom Vlade Republike Slovenije. Belgijsko konstituenco zastopa belgijski izvršni direktor Willy Kiekens.

Slovenija je bila vse od vstopa v MDS aktivna članica sklada, ki ni nikdar potrebovala njegove finančne pomoči. Zanj je bila v obdobju tranzicije izjemnega pomena tehnična pomoč, ki jo je MDS nudil na področju reform javnih financ, predvsem pri izvedbi proračunske reforme in uvajanju enotnega zakladniškega računa.

Po 2. členu zakona je statut MDS v Sloveniji dobil status zakonskih določil. Na podlagi rednih posvetovanj z MDS po IV. členu statuta, Slovenija sodeluje pri ocenjevanju skladnosti ravnanja države s statutom MDS. Zadnja takšna posvetovanja so potekala v prvi polovici leta 2011. Maja 2011 je izvršni odbor sklada sklenil posvetovanja po IV. členu statuta z Republiko Slovenijo, kjer je opozoril, da je Slovenija doživela enega največjih padcev proizvodnje v evro območju. Medtem ko je postopno okrevanje v teku, pomembni izzivi ostajajo. Poudaril je potrebo po ohranitvi okrevanja na dobri poti, zaščititi vzdržnosti javnih financ, povečanju odpornosti finančnega sektorja in okrepitvi konkurenčnosti. Direktorji izvršnega odbora so prav tako poudarili ključno vlogo pokojninske reforme in spodbudili oblast, da pripravi izredne ukrepe v primeru zavrnitve pokojninske reforme. Prav tako so dejali, da bi prednostna naloga države morala biti nadaljnje povečevanje kapitalskih rezerv bank kakor tudi okrepljen nadzor. Prav tako so spodbudili nadaljnjo zaostritev kapitalskih zahtev za okrepitev dokapitalizacij. Direktorji so obravnavali širitev lastništva z vključitvijo zasebnih in tujih investitorjev kot ukrep za lažje reševanje vodenja in slabosti upravljanja s tveganji, kakor tudi za pridobivanje dodatnega kapitala. Direktorji so spodbudili oblasti, naj določijo in uresničijo jasno strategijo za odprodajo svojih lastniških deležev v domačih bankah. Za reševanje upočasnitve rasti gospodarskega potenciala in za spodbujanje konkurenčnosti so se direktorji strinjali, da bodo strukturne reforme na trgu dela in proizvodov igrale ključno vlogo. Direktorji so organe prav tako spodbudili h krepitevi konkurence na proizvodnih in finančnih trgih za spodbujanje neposrednih tujih naložb.

Naslednja takšna posvetovanja po IV. členu statuta bodo potekala spomladi leta 2012.

SLOVAR KRATIC

BDP – bruto domači proizvod
CAEMC – Central African Economic and Monetary Community
CQS – calculated quota shares
ECF – Extended Credit Facility
ECCU – Eastern Caribbean Currency Union
EFF – Extended Fund Facility
ESF – Exogenous Shocks Facility
FCL – Flexible Credit Line
GAB – General Arrangements to Borrow
GATT – General Agreement on Tariffs and Trade
GFSR – Global Financial Stability Report
IMF – International monetary fund
IMFC – International Monetary and Financial Committee
MDS – Mednarodni denarni sklad
NAB – New Arrangements to Borrow
OZN – Organizacija združenih narodov
PCL – Precautionary Credit Line
PPP – pariteta kupne moči
PRGF – Poverty Reduction and Growth Facility
RCF – Rapid Credit Facility
SB – Svetovna banka
SBA – Stand-By Arrangements
SCF – Standby Credit Facility
SDR – Special Drawing Rights
STO – Svetovna trgovinska organizacija
WAEMU – West African Economic and Monetary Union
WEO – World Economic Outlook
ZDA – Združene države Amerike

REFERENCE

Podpoglavje 1.1. ZGODOVINSKI OKVIR je povzeto po [1], [2], [3, str. 343], [4], [7], [15], [16] in [17].

Podpoglavje 1.2. BISTVO IN NAMENI MDS DANES je povzeto po [2] in [4].

Podpoglavje 1.3. ČLANSTVO MDS je povzeto po [2], [4] in [5].

Podpoglavje 1.4. ORGANIZACIJA MDS je povzeto po [4].

Podpoglavje 1.5. VIRI SREDSTEV je povzeto po [4].

Podpoglavje 1.6. SODELOVANJE Z DRUGIMI USTANOVAMI je povzeto po [4], [8], [9], [11], [12], [13] in [14].

Podpoglavje 1.7. DEJAVNOSTI MDS je povzeto po [2] in [4].

Podpoglavje 1.8. NAČINI OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI MDS je povzeto po [2] in [4].

Podpoglavje 2.1. OBDOBJE JUGOSLAVIJE je povzeto po [5].

Podpoglavje 2.2. SAMOSTOJNA SLOVENIJA je povzeto po [4], [5], [6], [10].

LITERATURA

- [1] J. Keith Horsefield, *The International Monetary Fund: 1945-1965: twenty years of international monetary cooperation*, Washington (D.C.) : International Monetary Fund, Washington , 1981
- [2] David D. Driscoll, *What is the International Monetary Fund?*, Washington (D.C.) : International Monetary Fund, External Relations Department, Washington, 1995
- [3] M. Mrak, *Mednarodne finance*, Ljubljana : GV založba, Ljubljana, 2002
- [4] International monetary fund, [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://www.imf.org/external/index.htm>
- [5] Zakon o članstvu Republike Slovenije v Mednarodnem denarnem skladu (Uradni list RS, št. 2/1993), [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/content?id=64311>
- [6] Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o članstvu Republike Slovenije v Mednarodnem denarnem skladu (Uradni list RS, št. 29/2010), [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/content?id=97089>
- [7] Bretton Woods system, [ogled: avgust 2011], dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Bretton_Woods_system
- [8] Svetovna banka, [ogled: avgust 2011], dostopno na http://sl.wikipedia.org/wiki/Svetovna_bank
- [9] The World Bank, [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://www.worldbank.org/>
- [10] Republika Slovenija, Ministrstvo za finance, [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://www.mf.gov.si/si>
- [11] Svetovna trgovinska organizacija, [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://zeneva.predstavnistvo.si/index.php?id=2479>
- [12] World trade organization, [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://www.wto.org/>
- [13] Organizacija združenih narodov, [ogled: avgust 2011], dostopno na http://sl.wikipedia.org/wiki/Organizacija_zdru%C5%BEenih_narodov
- [14] Organizacija združenih narodov, [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://nato.gov.si/slo/slovenija-nato/nacionalna-varnost/mednarodne-organizacije/ozn/>
- [15] Dix Sandbeck, Bretton Woods and the forgotten concept of international seigniorage, [ogled: avgust 2011], dostopno na http://www.sustecweb.co.uk/past/sustec11-5/bretton_woods_and_the_forgotten.htm
- [16] Sabine Dammasch, The system of Bretton Woods, [ogled: avgust 2011], dostopno na <http://www.hiddenmysteries.org/money/policy/b-woods.pdf>
- [17] Velika depresija, [ogled: avgust 2011], dostopno na http://sl.wikipedia.org/wiki/Velika_gospodarska_kriza